COLLEGE VAN TOEZICHT ADVOCATUUR

JAARVERSLAG 2017

COLLEGE VAN TOEZICHT VAN DE NEDERLANDSE ORDE VAN ADVOCATEN

2017

INHOUD

1. Inleiding en leeswijzer 3

2. Samenvatting 4
2.1 Vooruitgang en verbetering 4
2.2 Punten van aandacht 4
2.3 Signaleringen 5

3. Toezichtkader 7
3.1 Algemeen 7
3.2 Algemene beleidsregel toezicht en klachtbehandeling 7
3.3 Werkplan 2017: toezichtthema's 8
3.4 Jaarplan 2017 van het dekenberaad 9

4. Werkzaamheden en werkwijze 11
4.1 Algemeen 11
4.2 Bezoeken aan de dekens en het dekenberaad 11
4.3 Periodiek overleg met de voorzitter van het dekenberaad 12
4.4 Overleg met stakeholders en betrokkenen bij het toezicht 12
4.5 Signalen van rechtzoekenden en anderen 12

5. Bevindingen 14
5.1 Algemeen 14
5.2 Ondersteuning van de dekens: capaciteit en toerusting van de bureaus 14
5.3 Risico-gestuurd toezicht 17
5.4 Financieel toezicht 18
5.4.1 Algemeen financieel toezicht 18
5.4.2 Toezicht op de derdengelden 19
5.4.3 Pilots opvragen financiële kengetallen 19
5.5 Toezicht op naleving van de Wwft 20
5.6 Overige toezichtthema's van het college 21
5.6.1 Invulling dekenaat, dekenprofiel en werving dekens 21
5.6.2 Kenbare procedures voor het toezicht 22
5.7 Instrumentarium van de dekens 23
5.7.1 Kantoorbezoeken – jaarlijks aan 10% van de kantoren 23
5.7.2 Signaaluitwisseling 23
5.7.3 Dekenbezwaar 24
5.7.4 Bestuursrechtelijke handhaving 25
5.7.5 Toezicht op kwaliteit stagiaires 25
5.8 Klachtbehandeling 27
5.8.1 Klachtonderzoek 27
5.8.2 Dekenstandpunt 27
5.8.3 Veeleisende klagers 28
5.9 Tuchtrecht – sluitstuk van toezicht 28
5.9.1 Zelfreinigend vermogen; aanpak van recidive 28
5.10 Speerpunten van de dekens 29
5.10.1 Kwaliteitsbevordering 29
5.10.2 Stagiaire-ondernemers 30
5.10.3 Overige (speer)punten 30

6. Bijlagen 31
6.1 Taken en bevoegdheden 31
6.2 Samenstelling en positionering van het college van toezicht 31
6.3 Verklarende woordenlijst 32
6.4 Handhavingspiramide 33
6.5 Vragenlijst bezoekronde aan de dekens 34

1. INLEIDING EN LEESWIJZER

Het college van toezicht van de Nederlandse orde van advocaten (hierna: het college) heeft ook afgelopen jaar als systeemtoezichthouder gekeken naar het toezicht op advocaten en de klachtbehandeling door de dekens in de elf arrondissementen. Het oogmerk is om met een onafhankelijke blik van buiten toe te zien hoe de dekens uitvoering geven aan hun eindverantwoordelijkheid voor het toezicht op advocaten en de klachtbehandeling.

Per 1 januari 2017 wijzigde de samenstelling van het college door het vertrek van mr. R.J. Hoekstra en de toetreding van mevrouw drs. A.Ch. van Es. Mevrouw Van Es was onder meer Tweede Kamerlid, wethouder in Amsterdam en directeur-generaal Bestuur en Koninkrijksrelaties op het ministerie van Binnenlandse Zaken. Tegenwoordig is zij onder meer toezichthouder in de zorg en voorzitter van de Nationale Unesco Commissie.

In 2017 besteedde het college speciaal aandacht aan de vier toezichtthema's die hij had benoemd in zijn werkplan. In het kader van bezoeken aan de dekens is het college op vrijwel alle aspecten van het toezicht en de klachtbehandeling nagegaan hoe de dekens en de bureaus van de orden in de arrondissementen te werk gaan. Het college toetste daarbij of de taakuitoefening van de dekens voldoende onafhankelijk, zichtbaar, effectief, professioneel en onderling consistent is.

In dit verslag kijkt het college van toezicht niet alleen terug naar het afgelopen jaar. Uiteraard beschrijft het college zijn werkzaamheden en bevindingen van 2017. Maar het college beziet ook - mede door de drie jaar dat het bestaat - de ontwikkeling over een langere periode. In dat perspectief wordt duidelijker wat essentiële ontwikkelingen zijn en waar de aandacht in de komende tijd naar uit moet gaan.

In hoofdstuk 3 beschrijft het college zijn toezichtkader en de plannen van het college en de dekens voor 2017. Zijn werkzaamheden en werkwijze komen in grote lijn in hoofdstuk 4 aan de orde. In hoofdstuk 5 wordt per onderwerp beschreven wat het college vanuit zijn doelstellingen heeft ondernomen en geconstateerd. Een samenvatting van de voornaamste bevindingen en signaleringen van het college staat in hoofdstuk 2.

Voor het nieuwe jaar heeft het college zijn plannen verwoord in het Werkplan 2018, dat is te vinden op de website collegevantoezichtnova.nl/publicaties.

Het college van toezicht van de Nederlandse orde van advocaten,

mr. B.J.R. van Tongeren, voorzitter
drs. A.Ch. van Es, lid
mr. J.M.A.M. de Wit, lid

Den Haag, 15 maart 2018

2. SAMENVATTING

Het college van toezicht heeft zich bij zijn taakuitoefening in 2017 voornamelijk gericht op vier toezichtthema's: risico-gestuurd toezicht, financieel toezicht, toezicht op naleving van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) en de verdere professionalisering van het toezicht door de dekens. In algehele zin constateert het college een grote inzet van de dekens en hun medewerkers. De dekens zijn zich bewust van hun rol en verantwoordelijkheid als toezichthouder.

2.1 Vooruitgang en verbetering

Op meerdere onderdelen is vooruitgang geboekt en verbetering bereikt. Dat is met name zichtbaar bij het financieel toezicht en het toezicht op de omgang met derdengelden. Alle dekens schakelen sinds medio 2017 bij alle kantoorbezoeken de unit FTA in voor de beoordeling van de financiële positie van de kantoren en de controle op de derdengeldrekening. Dat waarborgt een uniforme beoordeling. Ook hebben de dekens met de pilots 'opvragen financiële kengetallen' in beginsel een structurele en consistente werkwijze ontwikkeld om in een vroeg stadium mogelijke problemen in de financiële huishouding bij advocatenkantoren te onderkennen. De dekens willen deze methode in 2018 nog verfijnen, waarna landelijke toepassing mogelijk is (§ 5.4).

Voor het toezicht op naleving van de Wwft constateert het college dat de dekens veel doen om advocaten bewust(er) te maken van de Wwft. Desondanks zijn de nodige advocaten zich nog onvoldoende bewust dat de Wwft ook op hun zaken van toepassing kan zijn. Positief is dat het toezicht zichtbaar resultaat heeft. De dekens hebben gevallen van niet-naleving ontdekt waarbij ze ingrepen en een advocaat bewogen tot naleving of melding van een ongebruikelijke transactie (§ 5.5).

Verder hebben de dekens beleid en criteria opgesteld voor het gebruik van hun bevoegdheden, zoals het onderzoek naar signalen en het indienen van een dekenbezwaar. Bij de signaaluitwisseling constateert het college een lichte toename van het aantal toezichtdossiers op basis van signalen. Positief is dat de Belastingdienst inmiddels informatie aan de dekens kan verstrekken over de bejegening door advocaten en over zaken die verband houden met naleving van de Wwft (§ 5.6.2).

2.2 Punten van aandacht

Er zijn ook terreinen waar het college aandacht voor vraagt. Dat is met name het geval bij de capaciteit van de ondersteuning van de dekens. In de afgelopen jaren is het toezicht op de advocatuur steeds intensiever geworden. Daardoor is het werk voor de dekens en de ondersteunende bureaus van de lokale orden van advocaten sterk toegenomen. Ook in 2018 zullen de dekens er taken bij krijgen. Het college maakt zich zorgen dat de capaciteit en kwaliteit van de bureaus onvoldoende in de pas loopt met de eisen die de huidige taken en de komende taakverzwaring aan de dekens stellen. Daarom drong het college er bij de dekens op aan dat zij bedenken hoe zij hun organisatie het beste kunnen inrichten, structureel kunnen samenwerken en effectiever kunnen werken, en daar uitvoering aan geven.

Ook constateerde het college dat aankomend dekens op wisselende wijze worden ingewerkt en meestal *on the job* het vak van toezichthouder moeten leren. De dekens hebben gewerkt aan het optuigen van een gestructureerde opleiding voor (nieuwe) dekens, maar dat heeft in het verslagjaar nog niet tot een definitief resultaat geleid (§ 5.2).

Het college constateert dat de dekens druk bezig zijn om een eenduidig beeld te krijgen van wat risico-gestuurd toezicht inhoudt en om daar een concrete en gestructureerde invulling aan te geven. Om het proces te versnellen heeft het college besloten om de dekens een handreiking te bieden voor de ontwikkeling van een gestructureerd risico-gestuurd toezicht (§ 5.3).

Bij het financieel toezicht ziet het college - ondanks de stelselmatige inzet van de unit FTA - nog onvoldoende objectieve en afgestemde criteria voor de beoordeling of de financiële situatie van een kantoor zorgwekkend is (§ 5.4.1). Verder maken de dekens nog weinig gebruik van hun bevoegdheid om bij bepaalde overtredingen van advocaten een bestuurlijke boete of last onder dwangsom op te leggen (§ 5.7.4).

Ten aanzien van stagiaires constateert het college verschillen in de wijze waarop toezicht wordt gehouden op de kwaliteit van hun werk en op de begeleiding door de patroon. Voor diverse besluiten tijdens de stage zijn de raden van de orde het bevoegde orgaan. Het college acht het van belang dat duidelijk wordt vastgelegd wie de prestaties van de stagiaire daadwerkelijk beoordeelt. Verder vindt het college het wenselijk dat er tussentijdse beoordelingen plaatsvinden en alle raden daartoe periodiek processtukken van de stagiaires opvragen (§ 5.7.5).

Bij de klachtbehandeling constateert het college dat de dekens verschillend omgaan met de wijze waarop zij aan de klager een advies of visie geven over de ontvankelijkheid of gegrondheid van de klacht. Het college vindt het wenselijk dat de dekens een uniforme werkwijze afspreken en heeft de dekens aanbevolen om dit ter afstemming op de agenda te zetten van overleg met de tuchtrechters (§ 5.8.2).

In het toezichtstelsel vormt het tuchtrecht het sluitstuk. Dit betekent dat de dekens afhankelijk zijn van de tuchtrechtspraak om de kwaliteit van de balie te borgen en rechtzoekenden te beschermen tegen disfunctionerende advocaten. Het college ziet geregeld advocaten die wegens structurele onvolkomenheden in hun dienstverlening of praktijkvoering van het tableau worden geschrapt. Er zijn ook advocaten met een historie van recidive die er met een milde maatregel vanaf komen. De uitkomst van de aanpak van recidive vindt het college in het licht van de bescherming van rechtzoekenden soms onbevredigend. Het college wil in 2018 nader aandacht besteden aan de omgang met recidive (§ 5.9).

2.3 Signaleringen

Het college signaleert ook enkele aspecten die een goede taakuitoefening van de dekens moeilijk maken of belemmeren. Het gaat om de volgende punten:

- de hoogte van de hoofdelijke omslagen in de arrondissementen loopt uiteen, mede doordat het aantal advocaten per arrondissement sterk verschilt. Dat leidt tot onwenselijke verschillen in financiële armslag tussen arrondissementen met (zeer) grote en met kleine(re) balies (§ 5.2);
- de Belastingdienst kan op grond van wettelijke regelgeving geen informatie verstrekken aan de dekens over fiscale schulden van advocaten (§ 5.4.1 en § 5.7.2);
- er zijn enkele publicaties in de media verschenen over advocaten die banden met de onderwereld zouden hebben, over wie de betrokken dekens vooraf geen signalen ontvingen. Juist om de dekens in staat te stellen om hun taak als wettelijke toezichthouder waar te maken, is het van belang dat het openbaar ministerie of het openbaar bestuur ook in dit soort gevallen informatie aan de dekens verstrekt (§ 5.7.2);
- ten aanzien van stagiaires:
  - het is de vraag of de regelgeving aan de raden van de orden effectieve mogelijkheden biedt om een patroon te weigeren die zij niet geschikt achten;
  - de raden hebben onvoldoende handvatten om een niet goed functionerende patroon tussentijds uit die rol te ontheffen, bijvoorbeeld door intrekking van de goedkeuring van de patroon;
  - het blijkt lastig om een stageverklaring te weigeren aan niet goed functionerende stagiaires. Het zou beter zijn als er een scheiding wordt aangebracht tussen enerzijds de stageverslagen en de stageverklaring, en anderzijds een verklaring of licentie om de carrière in de advocatuur te kunnen voortzetten (§ 5.7.5).

3. TOEZICHTKADER

3.1 Algemeen

In het toezichtmodel voor de advocatuur zijn de dekens van de elf lokale orden van advocaten belast met en eindverantwoordelijk voor het toezicht op advocaten en de behandeling van klachten over advocaten. Het college van toezicht ziet toe op de werking van het toezicht en de klachtbehandeling door de dekens[1]. Om de uniformiteit van het toezicht te waarborgen, is het college bevoegd om beleidsregels op te stellen voor de taakuitoefening van de dekens.

Het college toetst de taakuitoefening van de dekens aan de normen in de Algemene beleidsregel toezicht en klachtbehandeling. Op grond van deze beleidsregel maken de (beleids)regels en afspraken van de dekens onderdeel uit van het toezichtbeleid van het college. De afspraken van de dekens zijn onder meer te vinden in het jaarplan van het dekenberaad.
Bij zijn werkzaamheden richt het college van toezicht zich met name op de voornemens en toezichtthema's die hij vastlegt in zijn werkplan. Tezamen vormen deze documenten het raamwerk en toezichtkader waarop het college zijn werkzaamheden en bevindingen baseert.

3.2 Algemene beleidsregel toezicht en klachtbehandeling

Het college zoekt de balans tussen de taak van de dekens om invulling te geven aan hun eindverantwoordelijkheid en zijn eigen taak als systeemtoezichthouder. In het kader van die balans stelde het college in 2015 in de Algemene beleidsregel toezicht en klachtbehandeling[2] enkele overkoepelende normen voor de taakuitoefening van de dekens. Deze luiden als volgt:

> "**Artikel 3. Normen voor toezicht en klachtbehandeling**
> De deken oefent het toezicht en de klachtbehandeling uit op een onafhankelijke, zichtbare, effectieve en professionele wijze, die consistent is met de manier waarop de andere dekens deze taken uitoefenen."

Dit zijn de leidende principes zijn aan de hand waarvan het college de uitvoering en ontwikkeling van het toezicht en de klachtbehandeling beoordeelt. De consistentie heeft als doel dat eenieder erop kan vertrouwen dat het toezicht en de klachtbehandeling landelijk op een vergelijkbare wijze worden uitgevoerd.

Voor de meer specifieke invulling van hun taak vindt het college het in eerste instantie op de weg van de dekens liggen om beleidsregels te maken voor hun eigen optreden. Het college toetst de beleidsregels van de dekens en ziet erop toe dat de dekens hun eigen regels toepassen.
Dat is als volgt verwoord in de Algemene beleidsregel van het college:

> "**Artikel 4. Beleid van de dekens**
> De deken geeft toepassing aan de door hem vastgestelde (beleids)regels en aan de afspraken en handleidingen die de dekens in het dekenberaad hebben gemaakt of opgesteld ten behoeve van hun toezicht en hun klachtbehandeling."

[1] Zie de bijlage voor een overzicht van de taken en bevoegdheden van het college van toezicht en de dekens.
[2] De beleidsregel is gepubliceerd op www.collegevantoezichtnova.nl/publicaties.

Zoals gezegd vallen hieronder ook de afspraken die de dekens opnemen in de jaarplannen van het dekenberaad, zoals het Jaarplan 2017. Het college ziet er op toe dat de dekens zich houden aan hun eigen regels en de in het dekenberaad afgestemde beleidslijnen en prioriteiten voor het toezicht en de klachtbehandeling[3].

3.3 Werkplan 2017: toezichtthema's

Op basis van zijn bevindingen van het voorgaande jaar koos het college ervoor om zich in 2017 voornamelijk te richten op enkele meer omvattende thema's, die cruciaal zijn voor goed toezicht. Deze thema's wilde hij uitdiepen en daarover het gesprek aangaan met de dekens. Daarnaast wilde het college ook aandacht besteden aan andere aspecten van het werk van de dekens, en - afhankelijk van het arrondissement - onderwerpen adresseren die specifiek van invloed zijn op het daar uitgeoefende toezicht. Het Werkplan 2017 bevatte de volgende vier toezichtthema's, waarbij het college zich telkens een doel stelde en beschreef welk effect hij daarmee beoogde te bereiken:

a. Risico-gestuurd toezicht
Door het toezicht risico-gestuurd uit te oefenen, kunnen de dekens hun beschikbare capaciteit en middelen efficiënt inzetten en de administratieve lasten voor advocaten beperken. Het houdt in dat de dekens risicoanalyses uitvoeren en hun toezicht- en handhavingsmiddelen gericht voor bepaalde risico's inzetten.
Doelstelling: het college spoort de dekens aan om de ontwikkeling en implementatie van gestructureerd risico-gestuurd toezicht versneld uit te voeren.
Beoogd effect: de dekens hebben een gestructureerde aanpak van risico-gestuurd toezicht ontwikkeld en geïmplementeerd, met inbegrip van een geïntegreerde uitvoering.

b. Financieel toezicht
Financieel toezicht is een essentiële pijler van het toezicht op de advocatuur, omdat gebreken of problemen in financiële aangelegenheden of de administratie een risico vormen voor de integriteit van de advocaat. Dat kan negatieve gevolgen hebben voor zijn onafhankelijkheid ten opzichte van de cliënt, de kwaliteit van zijn werk en de continuïteit van zijn dienstverlening.
Doelstelling: het college stimuleert de dekens om een structureel en consistent uitgevoerd financieel toezicht te ontwikkelen, op basis van objectieve criteria.
Beoogd effect: de dekens hebben een structurele en consistente werkwijze ontwikkeld om in een vroeg stadium mogelijke problemen in financiële huishouding bij advocatenkantoren te onderkennen.

c. Toezicht op naleving Wwft
Het college koos de Wwft als thema, omdat werd verwacht dat in 2017 een ingrijpende wijziging van de Wwft in werking zou treden ter implementatie van de vierde Europese anti-witwasrichtlijn. Dat zou zorgen voor een verzwaring van zowel de verplichtingen voor advocaten die Wwft-plichtige diensten verlenen als het toezicht door de dekens.

[3] De beleidsregels van de dekens zijn gepubliceerd op de website van hun orde. Afspraken en leidraden worden gepubliceerd op het besloten, voor advocaten toegankelijke deel van de websites. Daarnaast maken de dekens gebruik van interne werkwijzen en formats.
[4] De kernwaarden voor advocaten zijn onafhankelijkheid, partijdigheid, deskundigheid, integriteit en vertrouwelijkheid, artikel 10a Advocatenwet.

Doelstelling: het college spoort de dekens aan om
i. advocaten bewust(er) te maken van verplichtingen o.g.v. Wwft,
ii. kennis dekens, medewerkers en leden raad actueel te houden, en
iii. en geeft de dekens in sterke overweging om opvolging te geven aan de aanbevelingen van de FTA, waaronder het laten uitvoeren van vervolgonderzoek. Het college kijkt grondig naar de wijze waarop de dekens hun toezicht op de Wwft vormgeven.

Beoogd effect: de dekens dragen bij aan verbeterde kennis advocaten van huidige en gewijzigde Wwft. Goede invulling van verzwaarde toezichttaak na inwerkingtreding van gewijzigde Wwft.

d. Verdere professionalisering

Dit thema werd gekozen omdat het college mogelijkheden zag voor verbetering van de professionaliteit en consistentie van het toezicht en de klachtbehandeling, mede gezien de hoge eisen die in het maatschappelijke klimaat aan toezichthouders worden gesteld.

Doelstelling: het college stimuleert de dekens om
i. te zorgen voor opleiding voor zichzelf en aankomend dekens,
ii. hun toezicht te baseren op beleid en procedures, die zij ook kenbaar maken aan advocaten, en
iii. optimaal gebruik te maken van hun eigen inzet, ondersteuning door het bureau, inzet van leden van de raad, samenwerking tussen de bureaus en gebruik van gedeelde expertise.

Beoogd effect: de dekens oefenen hun toezicht professioneel uit, gebaseerd op kenbaar beleid en procedures, en met een optimale personele inzet voor een kwalitatief en kwantitatief voldoende taakuitoefening.

3.4 Jaarplan 2017 van het dekenberaad

De dekens formuleren jaarlijks in het jaarplan van het dekenberaad speerpunten voor hun taakuitoefening. Voor 2017 benoemden zij – samengevat - de volgende speerpunten[5]:

1. Wwft

Controle van de naleving van de Wwft en van de voorziene wijzigingen op grond van de vierde Europese anti-witwasrichtlijn. Daarnaast wilden de dekens de naleving van de meldingsplicht blijven controleren en extra aandacht geven aan het gebruik van de derdengeldenrekening in relatie tot witwassen.

2. Kwaliteitsbevordering

In 2017 zou naar verwachting artikel 26 van de Advocatenwet inwerkingtreden, op grond waarvan de algemene raad kwaliteitstoetsen bij advocaten moet uitvoeren. In het voorstel van de algemene raad kan de advocaat kiezen tussen drie vormen van gestructureerde feedback: intervisie, peer review en gestructureerd intercollegiaal overleg. Het is aan de dekens om daar te zijner tijd toezicht op te houden. Vooruitlopend op inwerkingtreding van de verplichting wilden de dekens aandacht besteden aan bewustwording van het belang van kwaliteitsbevordering, bijvoorbeeld bij ieder kantoorbezoek.

[5] Het Jaarplan 2017 is te vinden op de website van de NOvA, jaarplan dekenberaad 2017.

3. Stagiaire-ondernemers

Een stagiaire-ondernemer oefent de praktijk voor eigen rekening en risico uit, en is - in tegenstelling tot andere stagiaires - zelf verantwoordelijk voor zijn inkomsten en investeringen. Om die reden gelden er strenge eisen om als stagiaire-ondernemer aan de slag te kunnen. Zo moet er een realistisch ondernemingsplan ingediend worden bij de raad van de orde en is er een financiële buffer nodig om te kunnen starten en om de continuïteit van de praktijkvoering te kunnen garanderen. Gelet op de marktomstandigheden wilde een toenemend aantal personen als stagiaire-ondernemer aan de slag. In combinatie met de risico's die deze stagiaires lopen was dat voor de dekens aanleiding om in 2017 extra aandacht te besteden aan de stagiaire-ondernemer.

4. Privacy en gegevensbeveiliging

De dekens vinden privacy en gegevensbeveiliging een belangrijk onderwerp, omdat op dit gebied veel gebeurt. Zo vervangt de Algemene Verordening Gegevensbescherming per 25 mei 2018 de Wet bescherming persoonsgegevens, en dienen alle organisaties te voldoen aan deze verordening. Daarnaast geldt sinds 1 januari 2016 de meldplicht datalekken. Ook KEI en het digitaal procederen zijn relevante ontwikkelingen. In 2016 is op lokaal en landelijk niveau veel gedaan aan bewustwording en het vergroten van kennis over privacy en gegevensbeveiliging bij zowel advocaten als dekens. De dekens vonden het belangrijk dat dit onderwerp in 2017 prominent op de agenda zou staan.

4. WERKZAAMHEDEN EN WERKWIJZE

4.1 Algemeen

In 2017 kwam het college van toezicht 15 keer bijeen, ongeveer eens per drie weken. In die vergaderingen verwerkte en besprak het college de informatie die hij verkreeg van de dekens en het dekenberaad, uit de jaarverslagen van de orden in de arrondissementen, van diverse externe professionele partijen, zoals de tuchtrechters, uit tuchtrechtelijke uitspraken en uit signalen van rechtzoekenden en advocaten. Het college hield tevens zicht op de werkzaamheden van de dekens doordat hij de agenda's, verslagen en desgevraagd ook andere stukken van de vergaderingen van het dekenberaad ontving. Ook ontving hij de door de dekens gemaakte afspraken, handleidingen en vastgestelde (beleids)regels. Periodiek voerde het college overleg met de voorzitter van het dekenberaad.

4.2 Bezoeken aan de dekens en het dekenberaad

In de periode van medio mei tot medio augustus 2017 bracht het college bezoeken aan alle elf dekens en hun adjunct-secretarissen, telkens op het bureau van de betrokken orde van advocaten. Het college legde deze bezoeken in wisselende tweetallen af, telkens vergezeld door de secretaris.

Dit jaar liet het college de dekens voorafgaand aan de bezoeken een vragenlijst[6] invullen. Hierdoor kreeg het college zicht op de werkwijze van de dekens en de bureaus, en de wijze van uitoefening van het toezicht en de klachtbehandeling in de verschillende arrondissementen. Aan de hand daarvan kon het college de taakuitoefening van de dekens toetsen aan de normen uit de Algemene beleidsregel, zoals consistentie en effectiviteit. Door deze aanpak ontstond er tijdens de bezoeken ruimte om dieper in te gaan op de toezichtthema's van het college en eventuele vragen die de ingevulde vragenlijst opriepen. Zowel het college als de dekens vonden dit een efficiënte werkwijze. Het leverde het college veel informatie op, en bood de gelegenheid om in te gaan op achterliggende opvattingen en op knelpunten of dilemma's die de dekens ervaren.

De bezoeken vormden de aanleiding voor het college om zijn voornaamste bevindingen van het eerste half jaar van 2017 met de dekens te bespreken tijdens de vergadering van het dekenberaad op 6 september 2017. Daarbij waren de belangrijkste onderwerpen:
- toerusting van de lokale ordebureaus: capaciteit en samenwerking;
- risico-gestuurd toezicht;
- financieel toezicht; en
- toezicht op de naleving van de Wwft.

Tevens is kort gesproken over de bevindingen van het college op het gebied van:
- 10% kantoorbezoeken;
- stagiaires;
- dekenbezwaar;
- dekenstandpunt; en
- jaarverslagen.

[6] De vragenlijst is als bijlage 6.5 bij dit verslag gevoegd.

Vanuit zijn verantwoordelijkheid sprak het college in het overleg tevens uit wat hij op de meeste van deze onderwerpen van de dekens verwacht.

4.3 Periodiek overleg met de voorzitter van het dekenberaad

Het college voerde 7 keer overleg met de voorzitter van het dekenberaad, globaal eens in de twee maanden. In 2017 was de Amsterdamse deken, de heer mr. P.N. van Regteren Altena, de voorzitter. In dit overleg verschafte de voorzitter namens de dekens nadere informatie aan het college over de werkzaamheden van het dekenberaad en over relevante ontwikkelingen in de onderscheiden arrondissementen waar de dekens werkzaam zijn. Mede naar aanleiding van de ontvangen stukken van het dekenberaad vroeg het college de voorzitter geregeld om een nadere toelichting, of spoorde via hem de dekens aan tot voortgang op bepaalde onderwerpen.

4.4 Overleg met stakeholders en betrokkenen bij het toezicht

Om van meerdere kanten informatie te verkrijgen over het functioneren van het toezicht op advocaten en de klachtbehandeling heeft het college gesproken met diverse stakeholders van de advocatuur. Dit jaar sprak het college met (in chronologische volgorde):

- de voorzitter van het hof van discipline;
- een vertegenwoordiger van de Financial Intelligence Unit - Nederland (FIU);
- een medewerker van de unit Financieel toezicht advocatuur (unit FTA) van de NOvA, en
- de voorzitters van de raden van discipline.

Tevens hebben twee leden van het college gesproken met prof. mr. A.T. Ottow ter reflectie op de taakuitoefening van het college. Mevrouw Ottow is hoogleraar aan de Universiteit Utrecht en heeft naast haar wetenschappelijke loopbaan ook praktijkervaring op het gebied van toezicht.

Met de tuchtrechters is gesproken over enkele aspecten van de klachtbehandeling en het toezicht. Het ging over het dekenale onderzoek van klachten, de omgang met recidive, het uitbrengen van een dekenstandpunt en het indienen van dekenbezwaren, naar aanleiding van een klacht of naar aanleiding van eigen onderzoek door de deken.

In het kader van het toezicht op de naleving van de Wwft sprak het college met vertegenwoordigers van de FIU en de unit FTA. Daarbij kwam aan de orde de mate waarin advocaten zich bewust lijken te zijn van de reikwijdte en verplichtingen van de Wwft en de verplichtingen nakomen, de contacten en informatie-uitwisseling tussen de FIU, dekens, het Kenniscentrum Wwft en medewerkers van de unit FTA.
De unit FTA heeft deskundigheid op het gebied van de Wwft, verzorgt cursussen over de Wwft voor advocaten, dekens en ordemedewerkers, en voert op verzoek van de dekens ook nader (dossier) onderzoek uit indien er aanwijzingen zijn dat er bij een advocaat mogelijk iets schort aan de naleving van de Wwft. Met de medewerker van de FTA sprak het college over de opleiding van advocaten, de wijze van uitoefening van het toezicht op de Wwft en de gevolgen van de implementatie van de Vierde antiwitwasrichtlijn voor het toezicht.

4.5 Signalen van rechtzoekenden en anderen

Ook dit jaar ontving het college van toezicht geregeld brieven en e-mails van burgers waarin zij hun ongenoegen uitten over de wijze waarop de deken hun klachten over advocaten heeft behandeld. Soms waren zij ook ontevreden over het optreden of over uitspraken van de tuchtrechter. Tevens benaderden advocaten het college over de wijze waarop een deken toezicht op hen uitoefende.

Het college gebruikt deze berichten als signaal. Signalen zijn relevant voor het college bij de uitoefening van zijn taak als systeemtoezichthouder. Het gemelde kan aanleiding zijn voor het college om nadere informatie op te vragen, nader onderzoek te doen of bij zijn toezicht aandacht te besteden aan een specifiek onderwerp. Mede aan de hand daarvan kan het college nagaan of de klachtbehandeling of het toezicht in een arrondissement of in het algemeen naar behoren functioneert.

Het college heeft echter geen wettelijke taak of bevoegdheid om klachten over de handelwijze van dekens in individuele gevallen te behandelen. Evenmin heeft het college een taak ten aanzien van klachten over advocaten of de tuchtrechtspraak door de raden van discipline en het hof van discipline; het college is geen appelinstantie voor klagers. Het college kan dan ook geen oordeel uitspreken over het voorgelegde geval. Dat is de reden dat het college spreekt over ‘signalen’. Het college informeert de briefschrijvers hierover, en verwijst hen meestal naar de deken (voor klachten over advocaten) of naar het hof van discipline (voor klachten over een deken)[7].

In het verslagjaar ontving het college van toezicht signalen per post, e-mail of telefoon van in totaal 27 personen. Van hen klaagden 20 personen over de klachtbehandeling of het toezicht door dekens, waarvan 5 personen zich al eerder tot het college wendden met dezelfde of vergelijkbare signalen. De overige signalen vielen buiten de taak van het college van toezicht. Die signalen gingen over advocaten, de tuchtrechtspraak, een verzoek om toewijzing van een advocaat op grond van artikel 13 van de Advocatenwet of over bevoegdheden van de raden van de orde.

Het college waardeert het dat burgers en advocaten de moeite nemen om hem signalen sturen, omdat deze nuttige informatie kunnen bevatten over de wijze waarop het toezicht en de klachtbehandeling in concrete gevallen wordt uitgeoefend. Burgers en advocaten kunnen laten zien op welke punten er volgens hen verbeteringen mogelijk zijn, en kunnen zo bijdragen aan een goede taakuitoefening door de dekens.

[7] Ook op zijn website verschaft het college informatie over de instanties waar men klachten kan indienen tegen advocaten of tegen een deken (www.collegevantoezichtnova.nl/toezicht/klachten).

5. BEVINDINGEN

5.1 Algemeen

In algehele zin constateerde het college, evenals in voorgaande jaren, een grote inzet van de dekens en hun medewerkers. De dekens zijn zich bewust van hun rol en verantwoordelijkheid als toezichthouder. Ze besteden hun tijd volledig of grotendeels aan het dekenaat. Er is veel werk verzet dat tot de reguliere taakuitoefening van de dekens behoort. Op meerdere onderdelen is vooruitgang geboekt en verbetering bereikt. Er zijn ook terreinen waar het college aandacht voor vraagt. Ten aanzien van de beleidsvorming in het dekenberaad merkt het college op dat het in de praktijk geregeld weerbarstig blijkt om voortgang te behouden en tot besluitvorming te komen. Hieronder beschrijft het college meer specifiek zijn bevindingen voor 2017, te beginnen met zijn toezichtthema's.

5.2 Ondersteuning van de dekens: capaciteit en toerusting van de bureaus

Het college was in zijn jaarverslag over 2016 van oordeel dat de bureaubezetting op enkele bureaus nog kwetsbaar was. Daarom spoorde het college de dekens aan om meer samen te werken, gebruik te maken van gedeelde expertise of taken te verdelen. Dat was aanleiding om in het werkplan voor 2017 het streven op te nemen naar een kwalitatief en kwantitatief toereikende ondersteuning van de dekens. Dat was in het kader van het vierde en laatste toezichtthema 'verdere professionalisering' van de taakuitoefening door de dekens. Gaande het jaar bleek de capaciteit van de ondersteuning van de dekens echter het voornaamste punt van zorg te zijn.

Werkdruk en capaciteit
In zijn bezoekronde aan de dekens constateerde het college dat de werkdruk bij alle dekens en lokale ordebureaus zeer hoog is. Op bureaus buiten de Randstad is de werkdruk zo hoog, dat de dekens keuzes moeten maken en aan bepaalde werkzaamheden niet toekomen. Er is nauwelijks capaciteit over voor zaken die bovenop het reguliere werk komen. Dat gaat om zaken zoals het uitvoeren van projecten, ontwikkelen van beleid en toezichtinstrumenten, het onderzoek in incidentele, omvangrijke klacht- of toezichtzaken, de opleiding van de dekens en hun medewerkers, en het afleggen van kantoorbezoeken naar aanleiding van een signaal bovenop de 10% proactieve kantoorbezoeken. Ook zijn er enkele dekens die zelf structureel uitvoerend werk verrichten dat eigenlijk door bureaumedewerkers zou moeten worden gedaan. De dekens van de grote arrondissementen in de Randstad gaven aan geen capaciteitsgebrek te ervaren.

Een aantal projecten zorgde op meerdere bureaus voor overbelasting. Zo zijn de dekens sinds 2015 bezig met de ontwikkeling van een nieuwe kantoorautomatisering voor alle bureaus. Dit omvangrijke project wordt aangestuurd door enkele dekens en bureaumedewerkers. Daarnaast zijn in enkele arrondissementen pilots gehouden met een vernieuwde Centrale controle op de verordening (CCV) en het opvragen van financiële kengetallen van alle kantoren in de betrokken arrondissementen. Dit heeft incidenteel geleid tot achterstanden in het werk. Andere bureaus bleken op dat moment geen capaciteit te hebben om bij te springen.

Daar komt bij dat de dekens er vanaf 2018 taken bij krijgen. Zij zullen de volledige afhandeling van de CCV voor hun rekening nemen, die tot dit jaar nog deels door de NOvA werd verricht. Bovendien zal in 2018 naar verwachting een wijziging van de Wwft in werking treden, die extra verplichtingen aan advocaten oplegt en het toezicht van de dekens navenant verzwaart. Het college is vooralsnog niet gerust op de inschatting van de dekens dat de nieuwe CCV niet tot veel extra werk zal leiden en dat het extra werk wegens de aangescherpte Wwft te overzien zal zijn. Ook het plan van de NOvA dat advocaten zich moeten registreren op rechtsgebieden zal na invoering voor de dekens een extra controletaak met zich brengen. Bij elkaar beschouwd meent het college dat er sprake is van een capaciteitsprobleem, waardoor het toezicht en de klachtbehandeling door de dekens onder druk staan.

Dit capaciteitsprobleem is niet eenvoudig op te lossen door het aantrekken van meer personeel. Enkele bureaus hebben zich in 2017 versterkt met extra of nieuwe medewerkers, maar dat is nog ontoereikend. Er ontbreken financiën voor verdere uitbreiding. Ook is vastgesteld dat de vergoeding voor de leden van de raden van orde per arrondissement verschilt. Dat houdt verband met de wijze van financiering van de lokale orden van advocaten. Die worden gefinancierd door de advocaten in het arrondissement die jaarlijks een hoofdelijke omslag aan hun orde betalen. Deze omslagen zijn de afgelopen jaren in vrijwel alle arrondissementen gestaag verhoogd om tegemoet te komen aan met name de toegenomen vereisten van het toezicht. Op dit moment acht het college het niet reëel dat de orden de hoofdelijke omslagen verder verhogen.
Voorts loopt de hoogte van de hoofdelijke omslagen in de arrondissementen uiteen, mede doordat het aantal advocaten per arrondissement sterk verschilt. Het grootste arrondissement heeft ruim 5.000 advocaten; de kleinsten hebben ieder circa 650 tot 900 advocaten. Dat leidt tot onwenselijke verschillen in financiële armslag tussen arrondissementen met (zeer) grote en met kleine(re) balies. De huidige situatie acht het college kwetsbaar.

In gesprekken met de dekens blijkt dat zij het belang van onderlinge samenwerking inzien. De dekens van de drie zuidelijke arrondissementen spraken over onderlinge taakverdeling. De andere dekens zien geen meerwaarde in samenwerking op ressortsniveau. In plaats daarvan zochten meerdere dekens afgelopen jaar creatief naar uiteenlopende vormen van samenwerking. Noord-Holland en Noord-Nederland overwogen om een klachtbehandelaar aan te nemen die voor beide orden zou gaan gaan werken. Overijssel ging ertoe over om zijn eerste lijns-telefonie door de NOvA te laten verzorgen. Verder maken de dekens en medewerkers gebruik van elkaars kennis, zoals op het terrein van het bestuursrecht. Voor de Wwft is er een landelijk kenniscentrum, gevestigd bij de Haagse orde. De adjunct-secretarissen van alle orden komen regelmatig bijeen in het zogeheten adjunctenoverleg. Daarnaast hebben zij doorlopend onderling contact over uiteenlopende onderwerpen van beleid en uitvoering. Ook tussen andere bureaumedewerkers bestaan contacten om kennis uit te wisselen. Bij de grote arrondissementen in de Randstad blijkt minder behoefte aan samenwerking te bestaan, maar zij nemen wel deel aan het onderling overleg.

Het college heeft de dekens er tijdens het overleg op 6 september 2017 op gewezen dat zij de capaciteitsproblemen niet moeten zien als losstaande knelpunten bij enkele arrondissementen. De dekens kunnen niet volstaan met de hiervoor genoemde oplossingen, die in hoge mate een ad hoc-karakter hebben. Het college wees er met nadruk op dat sprake is van een breder probleem, waarvoor de dekens een andere structuur van hun organisatie moeten vinden. Van belang is dat er

daarmee tevens een oplossing komt voor het verschil in financiële armslag tussen de elf arrondissementen. Daarom drong het college erop aan dat de dekens bedenken hoe zij hun organisatie het beste kunnen inrichten, structureel kunnen samenwerken en effectiever kunnen werken, en daar vervolgens uitvoering aan geven.

Opleiding

In zijn werkplan voor 2017 stelde het college als doel dat de dekens zouden zorgen voor een gedegen opleiding voor zichzelf en voor aankomend dekens, ter voorbereiding op hun taak. Deze opleiding diende in ieder geval kennis van het bestuursrecht, de Wwft en toezicht- en handhavingsmethoden te omvatten. Afgelopen jaar hebben de dekens gewerkt aan het optuigen van een gestructureerde opleiding voor (nieuwe) dekens, maar dat heeft nog niet tot een definitief resultaat geleid. Het college constateert dat aankomend dekens in de huidige situatie op wisselende wijze worden ingewerkt en meestal *on the job* het vak van toezichthouder moeten leren. Hierdoor ontbreekt een structurele borging van de benodigde kennis van het bestuursrecht, de Wwft en van financiële administratie. Hetzelfde geldt voor de opleiding van nieuwe leden van de raden van de orden en nieuwe stafjuristen.

Verder heeft het college tijdens de bezoeken aan de dekens aandacht besteed aan de wenselijkheid van een protocol voor de behandeling van klachten over medewerkers van de ordebureaus die tevens als advocaat staan ingeschreven.

Conclusie

Bovenstaande bevindingen kunnen worden bezien in het licht van langlopende ontwikkelingen. In de afgelopen jaren is het toezicht op de advocatuur steeds intensiever geworden. In het kader van de herziening van de gerechtelijke kaart zijn in 2013 de toenmalige 19 lokale orden van advocaten samengevoegd tot 11 nieuwe orden. Daarbij is een professionaliseringsslag in gang gezet en een beweging naar harmonisering van ieders werkwijzen. Maatschappelijk zijn de verwachtingen van toezicht hoger geworden. Er wordt een actiever en meer proactief toezicht verwacht. De dekens zijn daarom in 2013 gestart met onder meer het afleggen van kantoorbezoeken, jaarlijks aan 10% van alle kantoren. In 2015 leidde het maatschappelijk debat tot het huidige toezichtmodel waarin de dekens toezichthouder in de zin van de Awb werden met bijbehorende bestuursrechtelijke bevoegdheden en ook het toezicht op de naleving van de Wwft erbij kregen.

Tegelijkertijd is de balie meer divers geworden en nam het aantal advocatenkantoren toe[8]. Die groei is met name veroorzaakt doordat steeds meer advocaten als eenmanskantoor gaan werken. Bovendien is de balie beweeglijk, waardoor er kantoren verdwijnen en nieuwe ontstaan. Dat werkt door in de controles die de dekens standaard bij alle nieuwe kantoren uitvoeren op naleving van de regelgeving.

Bij elkaar hebben deze ontwikkelingen ervoor gezorgd dat het werk voor de dekens en de ondersteunende bureaus van de lokale orden van advocaten sterk is toegenomen. De dekens hebben zich in de afgelopen jaren ingespannen om te professionaliseren en het toezicht te harmoniseren. Dat heeft al tot de nodige vooruitgang geleid. Niettemin maakt het college zich zorgen dat de capaciteit en kwaliteit van de ondersteunende bureaus onvoldoende in de pas loopt met de eisen die de huidige taken en de komende taakverzwaring aan de dekens stellen.

[8] De ontwikkeling verloopt van in totaal 4.894 kantoren (2014), naar 5.105 (2015), 5.291 (2016) tot 5.463 kantoren (2017). Het aantal eenmanskantoren steeg van 2.724 in 2015 naar 3.004 in 2017.

5.3 Risico-gestuurd toezicht

Al sinds de instelling van het college van toezicht in 2015 is de ontwikkeling van risico-gestuurd toezicht een prioriteit van de dekens. Ook het college is van meet af aan overtuigd van het belang dat de dekens hun toezicht deels op gestructureerde, risico-gestuurde wijze invullen. Daarom benoemde het college de versnelde ontwikkeling en implementatie van gestructureerd risico-gestuurd toezicht tot zijn primaire toezichtthema voor 2017. Meer concreet vond het college het cruciaal dat de dekens risicoanalyses zouden uitvoeren en op basis van risicoprofielen hun toezicht- en handhavingsmiddelen gericht voor bepaalde risico's zouden inzetten.

Het college constateert dat de adjunct-secretarissen van alle orden in 2017 een risico-identificatiesessie hebben gehouden. Tijdens de bezoekronde bleek dat alle dekens de voornaamste risico's kunnen benoemen die zich bij advocaten voordoen. Uit de eerdere risico-identificatiesessies die in 2015 in Den Haag en Noord-Holland zijn gehouden, zijn twee pilots voortgekomen:

- de pilot 'opvragen van financiële kengetallen', die in 2017 in drie arrondissementen is gehouden[9];
- de in 2016 gestarte pilot 'opdrachtbevestiging', die in 2017 in alle arrondissementen is voortgezet en afgerond. Het college had in 2017 graag kennis genomen van de resultaten van deze pilot.

De dekens beschouwen ook de extra aandacht voor stagiaire-ondernemers – een speerpunt uit hun Jaarplan 2017 - als een vorm van risico-gestuurd toezicht. Tot slot waren de dekens van plan om in het kader van de ontwikkeling van een structurele aanpak eerst data te verzamelen en daarna profielen te maken en risico's te bepalen.

Op 6 september 2017 besprak het college met de dekens dat hij onvoldoende voortgang zag bij de ontwikkeling van een structurele aanpak. Het college uitte twijfels over het voornemen om eerst data te verzamelen, vanwege de tijd die daarmee gemoeid zou zijn. Gezien de reeds lange aanloop drong het college aan op een praktische aanpak die nog voor het einde van het jaar zou moeten leiden tot risicoprofielen.

Uit alle gesprekken met dekens en uit stukken van het dekenberaad maakt het college op dat de dekens druk bezig zijn om een eenduidig beeld te krijgen van wat risico-gestuurd toezicht inhoudt en om daar een concrete en gestructureerde invulling aan te geven. Bij het college hebben de gesprekken geleid tot voortschrijdend inzicht. Het college beschouwt als essentie dat iedere deken jaarlijks de risico's in zijn arrondissement in kaart brengt en analyseert. Vervolgens richt de deken zijn toezicht op deze risico's. Daarbij mogen er inhoudelijk regionale verschillen zijn, mits de procesmatige aanpak van de dekens maar overeenstemt. Met toezicht- en handhavingsbeleid, gebaseerd op de risicoanalyse, laat de deken zien hoe hij zijn toezicht op de risico's richt en welke maatregelen hij kan nemen om de risico's te beheersen en eventuele problemen op te lossen. Van belang is dat de dekens (toezicht)gegevens verzamelen en analyseren. De nieuwe automatisering kan daarbij helpen. Analyse van de gegevens levert weer inbreng op voor een gerichte en effectieve inzet van het toezicht. Zo kan het proces worden herhaald. Risico-gestuurd toezicht houdt immers meer in dan eenmalig risico's inventariseren. Het vergt ook dat de dekens zicht houden op ontwikkelingen en veranderingen in risico's en daar op inspelen.

[9] In 2016 is deze pilot voor het eerst uitgevoerd in twee arrondissementen.

De in § 5.2 genoemde zorgen over de ondersteuning van de dekens maken het des te urgenter dat de dekens hun beschikbare capaciteit efficiënt en effectief inzetten. Risico-gestuurd toezicht is daarvoor nog steeds een goed middel. Het college ziet in dat het aanzienlijke inzet en menskracht vergt om een systeem van risico-gestuurd toezicht te ontwikkelen en implementeren. Beide facetten houden elkaar dus in de greep. Dat onderstreept het belang van een structurele versterking van de ondersteuning van de dekens.

In 2018 zal het college erop toezien dat de dekens op zo kort mogelijke termijn inzichtelijk maken wat hun werkwijze voor risico-gestuurd toezicht is. Om het proces te versnellen heeft het college besloten om de dekens een handreiking te bieden voor de ontwikkeling van een gestructureerd risico-gestuurd toezicht.

5.4 Financieel toezicht

5.4.1 Algemeen financieel toezicht

Bij dit toezichtthema stelde het college als een van de doelen voor 2017 dat het financieel toezicht zou zijn gebaseerd op objectieve en uniforme criteria. Het college meende dat de dekens hiervoor onder andere meer gebruik zouden moeten maken van de expertise van de unit FTA voor de analyse van de financiële gegevens die zij verkrijgen in het kader van kantoorbezoeken.

Het college heeft hier in gesprekken met de dekens druk op gezet, en is verheugd dat sinds medio 2017 alle dekens de unit FTA bij alle kantoorbezoeken inschakelen om desk researches over de financiële positie van kantoren op te stellen. Dat waarborgt een uniforme beoordeling. Het lijkt er ook op dat er meer vervolgwerk voor de FTA uit voortvloeit.

Ook overigens ziet het college een stapsgewijze verbetering van het financieel toezicht. Als een kantoor in een penibele financiële situatie verkeert of de administratie is ontoereikend, dan vragen de dekens periodiek financiële gegevens op. Aan de hand daarvan houden ze zicht op de ontwikkeling en proberen ze de situatie bij te sturen. Zo nodig grijpen de dekens in met een dekenbezwaar of een verzoek aan de tuchtrechter om een (orde)maatregel.
Dat neemt niet weg dat er ondanks de stelselmatige inzet van de unit FTA nog onvoldoende objectieve en afgestemde criteria zijn om te beoordelen of de financiële situatie van een kantoor zorgwekkend is. De dekens zijn het erover eens dat dit slechts in de context van het concrete geval kan worden beoordeeld. En als de financiële situatie zorgelijk blijkt te zijn, dan is niet altijd duidelijk of en zo ja, hoe een deken – los van periodieke monitoring - het beste kan optreden. Wel zien alle dekens bij het onverhoopte faillissement van een advocatenkantoor een rol voor zichzelf om te zorgen dat de cliënten elders goed terecht komen met hun zaken.

Het college wilde dat er in het verslagjaar ook duidelijkheid zou ontstaan of de dekens signalen van de Belastingdienst kunnen ontvangen over kantoren die in financiële moeilijkheden dreigen te komen. Dat zou de dekens in staat stellen om in een eerder stadium bij deze kantoren betrokken te raken. In overleg met het ministerie van Financiën is de dekens gebleken dat de regelgeving

niet zal worden aangepast om mogelijk te maken dat de Belastingdienst informatie kan verstrekken over fiscale schulden van advocatenkantoren. Het college blijft dit een ongelukkige situatie vinden.

5.4.2 Toezicht op de derdengelden

Bij alle kantoorbezoeken – jaarlijks aan ruim 500 kantoren – wordt de omgang met de derdengelden en de derdengeldrekening gecontroleerd. Mede door de structurele inschakeling van de unit FTA voorafgaand aan kantoorbezoeken ziet het college ook bij de controle op de derdengeldrekening een verbetering. Blijkens de jaarverslagen van de lokale orden over 2016 leidde de controles ertoe dat in enkele tientallen gevallen kantoren verbeteringen moesten aanbrengen. Volgens de dekens ging het in het overgrote deel van deze gevallen om de naleving van procedurele voorschriften, zoals het vereiste van accorderen en verrichten van betalingen met twee handtekeningen.
Verder blijkt uit de jaarverslagen over 2016 dat de FTA namens de dekens in enkele gevallen ook nader onderzoek deed naar het gebruik van de derdengeldrekening. Het college zag dit in 2017 terug in tuchtrechtelijke uitspraken[10]. Een waterdichte controle op alle derdengeldrekeningen is niet mogelijk, maar het college constateert dat de dekens in geval van overtredingen wel optreden.

5.4.3 Pilots opvragen financiële kengetallen

Een ander prominent doel van het college was dat in 2017 duidelijk zou worden of het opvragen van financiële kengetallen van alle advocatenkantoren een effectief instrument voor preventief toezicht is. De veronderstelling is dat de dekens op die wijze vroegtijdig signalen krijgen over eventuele financiële problemen bij advocatenkantoren, zodat er wellicht nog bijsturing mogelijk is.

In 2017 is in drie arrondissement met deze methode een pilot uitgevoerd. In Zeeland – West-Brabant en in Noord-Holland werd deze pilot voor het tweede achtereenvolgende jaar uitgevoerd. In Noord-Nederland werd de pilot voor het eerst gehouden. De dekens hebben de pilots geëvalueerd en besloten om in 2018 de pilots voort te zetten in vier arrondissementen om de werkwijze te verfijnen. Dit betreft de drie huidige pilot-arrondissementen plus Oost-Brabant. Een doel van de beoogde verfijning is om de administratieve lasten voor advocaten en de ordebureaus laag te houden. De voorzitter van het dekenberaad heeft het college gemeld dat de dekens met ingang van 2019 in het hele land kengetallen van advocatenkantoren willen gaan opvragen. Per saldo zijn de dekens overtuigd van het nut om risico's op te sporen en inzicht te krijgen in de financiële situatie bij de balie.

Hiermee hebben de dekens in beginsel een structurele en consistente werkwijze ontwikkeld om in een vroeg stadium mogelijke problemen in de financiële huishouding bij advocatenkantoren te onderkennen. Het college is overtuigd van het nut van het structureel opvragen van kengetallen, omdat in de pilots ook kantoren een mogelijke probleemgeval bleken te zijn van wie dat van

[10] Zie bijvoorbeeld raad van discipline Arnhem-Leeuwarden, 9 oktober 2017, ECLI:NL:TADRARL:2017:163. De betrokken advocaat maakte onder meer structureel bedragen over van de derdengeldrekening zonder medeweten van de tweede bestuurder van de stichting derdengelden, verrekende declaraties met derdengelden zonder toestemming van de cliënten en maakte van de rekening gebruik voor een ander doel dan het beheer van derdengelden. De advocaat had zichzelf al als advocaat uitgeschreven. De raad legde een schorsing op van 52 weken, waarvan 26 weken voorwaardelijk.
En raad van discipline Amsterdam, 27 oktober 2017, ECLI:NL:TADRAMS:2017:230. De advocaat nam op ongeoorloofde wijze contante betalingen in ontvangst en stortte die door via de derdengeldrekening, en verrekende kosten met derdengelden zonder schriftelijke instemming van de cliënt. De raad legt schrapping op; er is hoger beroep ingesteld.

tevoren niet was verwacht. Bovendien kunnen de uitkomsten van het opvragen van kengetallen tevens worden gebruikt in het kader van risico-gestuurd toezicht. Ook acht het college een dergelijk toezichtinstrument van belang voor de verantwoording over het toezicht aan de samenleving.

De belangrijkste stap is dat de dekens de werkwijze in 2019 landelijk gaan toepassen. Daarvoor is wel vereist dat de dekens in 2018 zorgen voor toereikende voorzieningen en extra capaciteit om te zijner tijd de ontvangen kengetallen te analyseren en nader onderzoek te verrichten bij kantoren waar de situatie zorgelijk lijkt. Vervolgens kan het nodig zijn om bepaalde kantoren met een zorgwekkende positie gedurende een langere periode te monitoren. Bij elkaar zijn dat arbeidsintensieve processen.
Ook dit onderstreept het belang dat de dekens hun eigen organisatie optimaliseren (zie § 5.2). Verder is het aan te raden dat de dekens ter voorbereiding op de landelijke invoering van deze methode aandacht besteden aan communicatie met de balie om draagvlak te verkrijgen.

Het college kan zich erin vinden dat de dekens de werkwijze komend jaar willen verfijnen om administratieve overbelasting te voorkomen. Dan is het van belang dat de dekens in de voortgezette pilots hun aanpak daadwerkelijk grondig onder de loep nemen. Er zijn ongetwijfeld modaliteiten te bedenken die de lasten op een verantwoorde wijze beperken. Voor advocaten zou de administratieve last acceptabel moeten zijn, zeker als de methodiek ingeburgerd raakt en advocaten hun financiële administratie op orde hebben.

5.5 Toezicht op naleving van de Wwft

Voor dit thema wilde het college dat de dekens zich zouden inspannen om advocaten bewust(er) te maken van de reikwijdte en verplichtingen op grond van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft). Ook wilde het college dat de dekens, medewerkers en leden van de raad hun kennis van de Wwft actueel zouden houden.

Het college constateert dat de dekens veel doen om advocaten bewust(er) te maken van de Wwft. De dekens besteden bij alle kantoorbezoeken en in nieuwsbrieven aandacht aan dit onderwerp. Ook komt het jaarlijks in de CCV aan de orde. Het bij de Haagse orde gevestigde Kenniscentrum Wwft krijgt regelmatig vragen van advocaten en voorziet in een behoefte. De unit FTA verzorgt geregeld praktijkgerichte cursussen over de Wwft, zowel voor advocaten als voor dekens en ordemedewerkers. De dekens doen voldoende om hun kennis van de Wwft actueel te houden.

De indruk van de dekens is dat grote(re) kantoren en kantoren met een duidelijke Wwft-praktijk over het algemeen op de hoogte zijn van de Wwft en over toereikende procedures beschikken. Ondanks de inspanningen van de dekens zijn de nodige advocaten zich nog onvoldoende bewust dat de Wwft ook op hun zaken van toepassing kan zijn. Dat geldt met name voor advocaten op kleinere kantoren en die wegens de aard van hun praktijk hooguit incidenteel met de Wwft in aanraking komen.

Een moeilijkheid bij het Wwft-toezicht is dat een groot deel van de dienstverlening van advocaten is uitgezonderd van de Wwft. Dat maakt het lastig om te controleren of een advocaat niet toch incidenteel – bijvoorbeeld zonder het te beseffen – een of meer Wwft-plichtige zaken in behandeling

heeft. Het is het college gebleken dat het toezicht op de Wwft voornamelijk plaats vindt bij de kantoorbezoeken en met name bestaat uit het toetsen van de Wwft-kennis van de advocaten. Daarop vragen de dekens door. Tevens toetsen ze de eventueel aanwezige protocollen en systemen. Ze toetsen niet of de protocollen door de advocaten worden toegepast. Soms schakelen de dekens de unit FTA in om nader onderzoek te doen naar de naleving van de Wwft. Bij de desk researches die de unit FTA voorafgaand aan kantoorbezoeken uitvoert, wordt gekeken naar de jaarrekening van het kantoor én van de stichting derdengelden. Daarbij kijkt de unit of er bijvoorbeeld opmerkelijke betalingen zijn verricht.

Verder ontvangen de dekens regelmatig rapportages over het nalevingsgedrag van advocaten van de Financial Intelligence Unit- Nederland (FIU). Een medewerker van de unit FTA neemt namens de dekens deel aan het overleg van alle toezichthouders op de Wwft, de FIU en het ministerie van Financiën. Dit overleg vindt ongeveer eens per twee maanden plaats.
Een goede ontwikkeling is dat de Belastingdienst Wwft-gerelateerde informatie over advocaten aan de dekens kan verstrekken. Dat is in 2017 wettelijk mogelijk gemaakt[11].

Positief is dat het toezicht van de dekens zichtbaar resultaat heeft. De dekens ontdekken gevallen van niet-naleving waarbij ze ingrijpen en een advocaat bewegen tot naleving of melding van een ongebruikelijke transactie. Ook dienen dekens in dergelijke gevallen een dekenbezwaar in tegen de betrokken advocaat. Dat heeft al geleid tot tuchtrechtelijke uitspraken.

Het college had in zijn werkplan ook als wens opgenomen dat de dekens een nieuw thematisch onderzoek naar naleving van de Wwft zouden laten uitvoeren. Dat zou met name effectief zijn enige tijd na de implementatie van de Vierde anti-witwasrichtlijn, die voor advocaten extra verplichtingen met zich brengt. Die implementatie heeft echter op zich laten wachten en is nu voorzien voor medio 2018. De dekens hebben ervoor gekozen om een dergelijk onderzoek pas uit te voeren als hun inspanningen voor een grotere bewustwording van de Wwft effect hebben kunnen sorteren. Het college acht het in dat verband een goede stap als de dekens zorgen dat er in (de nabijheid van) ieder arrondissement twee keer per jaar een Wwft-cursus wordt aangeboden, waaraan advocaten verplicht eens per 2 of 3 jaar deelnemen. Dat kan ook borgen dat medewerkers en leden van de raad die kantoorbezoeken afleggen over toereikende en actuele kennis van de Wwft beschikken.

5.6 Overige toezichtthema's van het college

5.6.1 Invulling dekenaat, dekenprofiel en werving dekens

Aan het begin van dit hoofdstuk vermeldde het college al dat de dekens zich bewust zijn van hun rol en verantwoordelijkheid als toezichthouder. De dekens besteden hun tijd volledig of grotendeels aan het dekenaat. Bovendien zijn alle huidige dekens voornemens het dekenaat drie jaar of langer uit te oefenen. Ook hebben de dekens in 2017 een vernieuwd dekenprofiel opgesteld. Daarin is onder meer als eis opgenomen dat een kandidaat een 'onberispelijke staat van dienst' heeft en 'bij voorkeur voor minimaal drie jaar beschikbaar' is.

Het college heeft de dekens verzocht om een toelichting op het subjectieve criterium van een 'onberispelijke staat van dienst'. Hij gaf de dekens in overweging om in het profiel voor te schrijven

[11] De dekens zijn toegevoegd aan de Uitvoeringsregeling Algemene wet inzake rijksbelastingen 1994, die het mogelijk maakt om aan toezichthouders Wwft-gerelateerde informatie te verstrekken.

dat kandidaten openheid verschaffen over hun verleden en daarover een schriftelijke verklaring afgeven[12].
De dekens hebben het college erop gewezen dat het in de praktijk niet eenvoudig blijkt om kandidaten te vinden die bereid zijn om eerst enkele jaren zitting te nemen in de raad van de orde en vervolgens nog enkele jaren als deken te fungeren. Een criterium als 'een blanco tuchtrechtelijk verleden' houdt geen rekening met het grote verschil in de ernst van tuchtklachten. Niet iedere gegrond verklaarde klacht in het verleden levert per definitie een diskwalificatie van een kandidaat op. Daar komt bij dat 'een onberispelijke staat van dienst' een ruimer criterium is dan 'een blanco tuchtrechtelijk verleden'.

Voorts mist het college in het dekenprofiel een aanduiding van de minimaal vereiste tijdsbesteding aan het dekenaat. Het college herhaalt dat ook voor nieuwe dekens van belang is dat zij streven naar een inzet van op of nabij de 1,0 fte. De dekens hebben erop gewezen dat zij altijd prioriteit geven aan het dekenaat.

Gelet op de benodigde tijd om zich het vak van toezichthouder eigen te maken en het belang van continuïteit, acht het college een zittingsduur van drie jaar het minimum. Daarom had het college in het dekenprofiel graag een krachtigere omschrijving gezien dan dat een deken 'bij voorkeur voor minimaal drie jaar beschikbaar' is. De dekens delen de visie dat een zittingsduur van minimaal drie jaar gewenst is, en vier jaar de voorkeur kan hebben om in het dekenberaad over een aantal zeer ervaren dekens te beschikken. Het college ziet inmiddels een voorzichtige trend dat enkele dekens langer dan drie jaar willen aanblijven om te zorgen voor ervaring en continuïteit.

Per saldo kan het college zich vinden in de afweging van de dekens ten aanzien van het dekenprofiel.

5.6.2 Kenbare procedures voor het toezicht

In zijn werkplan had het college zich ten doel gesteld dat de dekens met beleid en procedures duidelijk zouden maken welke werkwijze en criteria zij hanteren bij het gebruik van hun bevoegdheden.

De dekens hebben in 2017 de bestaande Handreiking toezicht en handhaving advocatuur aangevuld met een paragraaf over de door hen gehanteerde instrumenten, waaronder de wijze waarop dekens onderzoek doen naar signalen. Ook zijn criteria opgenomen voor het indienen van een dekenbezwaar. Tevens hebben de dekens de Best practice kantoorbezoeken aangevuld met een grondslag voor het opvragen van de jaarstukken en de analyse daarvan door de unit FTA. De Handreiking en Best practice zijn beide toegankelijk voor advocaten via de websites van de lokale orden.

Het college vindt dat de dekens hiermee een goede stap hebben gezet om voor advocaten kenbaar te maken wat hun bevoegdheden en werkwijzen zijn, met name bij het onderzoek naar signalen. Dit zou advocaten voldoende duidelijkheid moeten verschaffen.
Het college heeft de dekens er wel op gewezen dat de Handleiding nog verwarrende terminologie bevat, doordat een dekenonderzoek (een gericht onderzoek) op het kantoor van een advocaat wordt

[12] Het college denkt aan een verklaring zoals verzekeraars die voorafgaand aan het afsluiten van bepaalde verzekeringen eisen.

aangeduid als ‘kantoorbezoek’. In de Handleiding wordt een dergelijk ‘kantoorbezoek’ gecontrasteerd met ‘reguliere kantoorbezoeken’. Met dat laatste wordt gedoeld op de jaarlijkse bezoeken aan 10% van alle kantoren, waarbij wordt gecontroleerd op de naleving van de wet- en regelgeving. Het college en de dekens zijn het er echter over eens dat een specifiek onderzoek op een kantoor naar aanleiding van een signaal, incident of klacht juist geen kantoorbezoek is. De advocatuur is inmiddels bekend met de jaarlijkse kantoorbezoeken. Dan is het niet handig om een specifiek onderzoek – als dat op het kantoor van de advocaat plaatsvindt - ook een kantoorbezoek te noemen. Inmiddels is toegezegd dat de terminologie in de Handleiding in een volgende versie zal worden aangepast om verwarring te voorkomen.

5.7 Instrumentarium van de dekens

5.7.1 Kantoorbezoeken – jaarlijks aan 10% van de kantoren

De kantoorbezoeken zijn in 2013 ingevoerd als instrument om preventief toezicht uit te oefenen. Het college stelde in zijn vorige jaarverslag vast dat in de verschillende arrondissementen een wisselend deel van de kantoren op basis van een signaal werd geselecteerd. Op die manier zou de doelstelling om alle kantoren ten minste eens in de tien jaar preventief te bezoeken, niet worden gehaald.

Terugkijkend, op basis van de jaarverslagen van de orden, stelt het college met instemming vast dat de meeste dekens in 2016 de norm van 10% aselect gekozen kantoren nagenoeg of geheel haalden. Slechts een minderheid van de dekens lukte dat niet.

Het college heeft ook in 2017 met de dekens besproken dat het preventieve karakter met zich brengt dat de selectie van de 10% kantoren in principe at random of op basis van risicoanalyse behoort plaats te vinden. De selectie zou zo min mogelijk reactief moeten zijn. Om de doelstelling te halen, zou een bezoek aan hetzelfde kantoor slechts eenmaal mogen meetellen. Dat betekent dat een herhaald bezoek in hetzelfde jaar of een nieuw bezoek na een paar jaar naar het oordeel van het college niet onder de 10% hoort te worden geschaard.

De jaarverslagen van de orden over 2017 zijn ten tijde van het schrijven van dit verslag nog niet beschikbaar. Het college is benieuwd of die een vergelijkbaar beeld laten zien, en de goede lijn in de selectie van kantoren is voortgezet.

5.7.2 Signaaluitwisseling

Het college hecht er belang aan dat de dekens in het kader van hun toezichttaak informatie en signalen over advocaten ontvangen van ketenpartners. In 2017 constateerde het college dat alle dekens regelmatig contact hebben met vertegenwoordigers van de rechtspraak, het openbaar ministerie en de Raad voor Rechtsbijstand. Enkele dekens houden mede namens de andere dekens contact met de IND, de Raad van State en de FIU-Nederland. De uitwisseling met deze ketenpartners verloopt over het algemeen genomen op een vergelijkbare wijze en in vergelijkbare mate als vorige jaren. In de ervaring van de dekens zijn de signalen soms bruikbaarder doordat die concreter en beter worden onderbouwd. Op basis van de meest recente gegevens constateert het college

dat het aantal toezichtdossiers op basis van signalen in 2016 licht is toegenomen ten opzichte van 2015. Uit de komende jaarverslagen over 2017 moet blijken of deze lijn zich voortzet.

Er is nog wel terughoudendheid bij rechters om – via de president van de rechtbank of het gerechtshof – signalen over advocaten te melden, onder meer wegens het risico dat de betrokken advocaat hen naderhand in procedures wraakt. Verder zijn er enkele publicaties in de media verschenen over advocaten die banden met de onderwereld zouden hebben, over wie de betrokken dekens vooraf geen signalen ontvingen. Juist om de dekens in staat te stellen om hun taak als wettelijke toezichthouder waar te maken, is het van belang dat het openbaar ministerie of het openbaar bestuur ook in dit soort gevallen informatie aan de dekens verstrekt.

In 2017 is ook uitvoering gegeven aan de afspraak van de dekens met de Belastingdienst om informatie uit te wisselen over gedragingen van advocaten. Dat betreft voornamelijk de wijze waarop advocaten medewerkers van de Belastingdienst bejegenen, met name als de dienst derden-onderzoeken bij advocaten wil uitvoeren. Positief is dat de Belastingdienst inmiddels ook signalen aan de dekens kan verstrekken die verband houden met de naleving van de Wwft[13]. Ongelukkig blijft dat de Belastingdienst geen informatie kan verstrekken over fiscale schulden van advocatenkantoren.

Het college heeft aandacht gevraagd voor de grondslag voor het verwerken van signalen over advocaten. Enkele advocaten hebben hierover een klacht ingediend bij de procureur-generaal van de Hoge Raad. In het verslagjaar is nog niet bekend geworden waartoe deze klachten hebben geleid.

5.7.3 Dekenbezwaar

Het college hecht een grote waarde aan de bevoegdheid van de dekens om ambtshalve een klacht in te dienen tegen een advocaat, een zogeheten dekenbezwaar. Omdat niet duidelijk was in welke gevallen dekens overgaan tot het indienen van een dekenbezwaar, heeft het college er sinds 2016 op aangedrongen dat de dekens hiervoor criteria zouden opstellen. Het college constateert verheugd dat de dekens in 2017 criteria hebben opgenomen in het Handreiking toezicht en handhaving advocatuur.

Ten aanzien van de mate waarin dekens van deze bevoegdheid gebruik maken, heeft het college de indruk dat de dekens vaker dekenbezwaren indienen dan voorheen. De nog uit te brengen jaarverslagen over 2017 van de lokale orden zullen daar uitsluitsel over geven. Aan de andere kant ziet het college in de tuchtrechtspraak af en toe ernstige klachten van rechtzoekenden voorbij komen waarover niet tevens een dekenbezwaar is ingediend. Het college vraagt zich af wat de rol van de deken in die zaken was. De voormalig voorzitter van het hof van discipline was van mening dat de dekens meer dekenbezwaren mogen indienen[14].

Het college heeft daar met de voorzitter van het dekenberaad over gesproken aan de hand van enkele concrete casus. De uitkomst van dat overleg is dat de dekens in ernstige gevallen uitgebreid en indringend spreken met de betrokken advocaat. De dekens beslissen vervolgens weloverwogen om al dan niet over te gaan tot indiening van een dekenbezwaar, in aanvulling op de klacht van de rechtzoekende. Dat hangt onder meer samen met de vraag of de advocaat inzicht heeft in zijn handelen, of het zijn integriteit raakt en hoe groot de kans op herhaling is. Er zijn ook zaken waar de

[13] Zie noot 12.
[14] Advocatenblad, 2017, nr. 1, interview naar aanleiding van zijn afscheid als voorzitter.

afweging anders uit had kunnen vallen. En in ernstige zaken waar met spoed in de praktijk van een advocaat moet worden ingegrepen ter bescherming van rechtzoekenden, vragen de dekens aan de raad van discipline een schorsing en/of (voorlopige) voorziening op grond van artikel 60ab of 60b Advocatenwet. Dat komt jaarlijks enkele malen voor.

Het college heeft laten weten het belangrijk te vinden dat de dekens zich sterker positioneren als toezichthouder en als zodanig zichtbaar zijn. Met een dekenbezwaar kan de deken een centrale positie innemen in het optreden tegen een advocaat.

5.7.4 Bestuursrechtelijke handhaving

Op basis van zijn bezoeken aan de dekens constateert het college dat de dekens nog weinig gebruik maken van hun bevoegdheid om in bepaalde gevallen een bestuurlijke boete op te leggen of een last onder dwangsom. De dekens zijn hier in de praktijk terughoudend mee, omdat zij het bestuursrecht omslachtig vinden en de procedures lang duren. Het tuchtrecht levert sneller resultaat op en is voor advocaten afschrikwekkender dan het bestuursrecht. Wel hebben de dekens inmiddels ervaren dat het aanzeggen van een last onder dwangsom effectief kan zijn, bijvoorbeeld voor advocaten die niet over een advocatenpas beschikken. Ook blijkt het nuttig te zijn om over deze instrumenten te beschikken als stok achter de deur, bijvoorbeeld wanneer de dekens een normoverdragend gesprek met een advocaat voeren[15].

De dekens hebben in 2017 hun beleidsregels voor het bestuursrechtelijk handhaven gewijzigd[16]. Daarbij zijn de bepalingen over het normoverdragende gesprek geschrapt en vervangen door de mogelijkheid dat de deken afziet van een bestuursrechtelijke maatregel op grond van de zienswijze van de advocaat. Daarmee zijn de beleidsregels in overeenstemming gebracht met de praktijk, die inhoudt dat de dekens overgaan tot een normoverdragende gesprek voordat zij beslissen over eventuele bestuursrechtelijke of tuchtrechtelijke handhaving. Het college heeft de dekens erop gewezen dat zij te zijner tijd bij de evaluatie van de Wet positie en toezicht advocatuur[17] duidelijk moeten kunnen maken in welke gevallen zij de bestuursrechtelijke bevoegdheden hebben gebruikt en in hoeverre dat effectief was. Het college wees ook op het belang om de normoverdragende gesprekken te blijven registreren, zodat de dekens daarover ook in de toekomst verantwoording kunnen blijven afleggen. In 2018 zal het college opnieuw met de dekens spreken over hun ervaring met het normoverdragend gesprek en het gebruik van de bestuursrechtelijke bevoegdheden.

5.7.5 Toezicht op kwaliteit stagiaires

Het college constateert verschillen in de wijze waarop tijdens de stage toezicht wordt gehouden op de kwaliteit van het werk van stagiaires. De raden van de orden zijn het wettelijk bevoegde orgaan ten aanzien van de goedkeuring van de stage en de patroon, de verlenging van de stage en de verstrekking van de stageverklaring. In het kader van deze bevoegdheden zijn het de raden die de eerste drie jaar het functioneren van beginnend advocaten volgen. Dit gebeurt door de portefeuillehouders voor stagiaire-aangelegenheden en vaak ook andere leden van raden van de orde. In sommige arrondissementen krijgt elke stagiaire een mentor uit de raad. Het toezicht van de dekens

[15] Een ‘normoverdragend gesprek’ kan zowel mondeling als schriftelijk plaatsvinden.
[16] De Beleidsregel bestuursrechtelijke handhaving advocatuur 2017 en de Beleidsregel handhaving Wwft 2017.
[17] Deze wet wijzigde per 1 januari 2015 de Advocatenwet en voerde het huidige toezichtmodel in. Sindsdien zijn de dekens toezichthouder in de zin van de Algemene wet bestuursrecht met bijbehorende bestuursrechtelijke bevoegdheden.

strekt zich echter ook uit tot stagiaires.

Het college constateert dat de raden en/of de dekens niet stelselmatig controleren of de kwaliteit van processtukken of adviezen van stagiaires aan de maat is. Dat leidt tot de vraag hoe de dekens de kwaliteit van stagiaires in de gaten houden. Allereerst acht het college van belang dat ieders rol goed wordt afgebakend. Ten aanzien van mentoren moet duidelijk zijn of hun rol begeleidend en vertrouwelijk is bedoeld, of tevens onderdeel is van de monitoring en het toezicht op de stagiaires. Duidelijk moet worden vastgelegd wie de prestaties van de stagiaire daadwerkelijk beoordeelt. Een belangrijk onderdeel daarvan is de beoordeling van de processtukken die een stagiaire moet aanleveren. Gebleken is dat enkele raden van de orde pas aan het einde van de stage processtukken opvragen. Het college vindt het wenselijk dat er tussentijdse beoordelingen plaatsvinden en alle raden daartoe periodiek processtukken van de stagiaires opvragen.

Tevens is de vraag in hoeverre er (toe)zicht is op de begeleiding die de patroon aan stagiaires geeft. Voor de aanvang van de stage kunnen de raden van de orden goedkeuring aan een patroon onthouden, onder meer als hij ongeschikt wordt geacht of als te verwachten valt dat er onvoldoende begeleiding van de stagiaire zal zijn in de uitoefening van diens praktijk. In de praktijk blijkt er een drempel te zijn om een dergelijke beslissing te nemen, onder meer omdat er voldoende objectieve signalen of aanwijzingen dienen te zijn. Daardoor is de vraag of de regelgeving aan de raden van de orden effectieve mogelijkheden biedt om een patroon te weigeren die zij niet geschikt achten.

Gedurende de stage hebben de raden, zo signaleert het college, onvoldoende handvatten om een niet goed functionerende patroon tussentijds uit die rol te ontheffen, bijvoorbeeld door intrekking van de goedkeuring van de patroon. Het college acht een dergelijke voorziening in ieder geval wenselijk als de opleiding en/of kwaliteit van de dienstverlening van de stagiaire in het gedrang komt door onvoldoende of kwalitatief ontoereikende begeleiding door de patroon.

Ten slotte blijkt het voor de raden van de orden zeer lastig te zijn om na afloop van de drie jaar een stageverklaring te weigeren aan niet goed functionerende stagiaires. In de tuchtrechtelijke en bestuursrechtelijke uitspraken ziet het college dat een weigering tot een veelheid aan procedures kan leiden. Daar komt bij dat de raden voor deze beslissing deels afhankelijk zijn van de periodieke stageverslagen van de patroon. Uit gesprekken met de dekens komt naar voren dat er hier perverse prikkels op de loer lijken te liggen.
Het college komt tot de voorlopige conclusie dat het beter zou zijn als er een scheiding wordt aangebracht tussen enerzijds de stageverslagen en de stageverklaring, en anderzijds een verklaring of licentie om de carrière in de advocatuur te kunnen voortzetten. In de stageverslagen en de stageverklaring wordt dan enkel teruggekeken en beoordeeld of de stagiaire aan de (formele) stageverplichtingen heeft voldaan.

De kroonleden van het college hebben in 2017 kennis genomen van de plannen van de algemene raad van de NOvA om de beroepsopleiding voor advocaten te vernieuwen en versterken. In het kader van de consultatie over deze plannen, genaamd de BA2020, hebben de kroonleden de algemene raad gewezen op bovenstaande knelpunten en opgeroepen om regelgeving aan te passen of te introduceren, zodat de raden in deze opzichten meer mogelijkheden krijgen.

Verder steunen de kroonleden van het college het voorstel van de algemene raad om de gehele beroepsopleiding een selecterend karakter te geven en het patronaat te versterken. Op die wijze kunnen de beroepsopleiding en het patronaat nog meer bijdragen aan de kwaliteit en de integriteit van de beroepsgroep en de beroepsuitoefening.

Overigens hebben de kroonleden in hun consultatiereactie gesignaleerd dat de raden van de orden enkele bevoegdheden ten aanzien van stagiaires mandateren aan de adjunct-secretaris van de raad. Dit betreft besluiten tot verlenging en verkorting van de stage en tot (onthouding van) goedkeuring van de stage en de patroon. Gelet op de hoge eisen die aan (de kwaliteit van) advocaten worden gesteld, zijn dit verstrekkende en potentieel gevoelige besluiten. Daarom is de vraag gesteld of de mandatering van deze bevoegdheden zich hiermee verenigt.

5.8 Klachtbehandeling

5.8.1 Klachtonderzoek

In het wettelijk systeem vormt het tuchtrecht het sluitstuk van de klachtbehandeling. Nadat de deken een klacht over een advocaat heeft onderzocht, is het de raad van discipline die vervolgens – als de klager daarom verzoekt – een oordeel over de gegrondheid van een klacht uitspreekt. De raad, en in hoger beroep het hof van discipline, beslist tevens of aan de advocaat een maatregel wordt opgelegd.
De tuchtrechter is voor het onderzoek naar de feiten in een klachtzaak in grote mate afhankelijk van het onderzoek door de deken. Dat brengt met zich dat de dekens en de onder hun verantwoordelijkheid werkende klachtbehandelaars waar nodig gericht bij de advocaat moeten doorvragen naar de prangende punten in de desbetreffende klacht. Het college leest in tuchtrechtelijke beslissingen dat de raad van discipline soms om aanvullend onderzoek van de deken vraagt of rechtstreeks aan de klager en/of verwerend advocaat om nadere informatie vraagt.

In 2017 is het college nader gaan kijken naar de wijze waarop het klachtonderzoek in de praktijk wordt uitgevoerd. Hij wil daarover in 2018 nader spreken met de dekens.

5.8.2 Dekenstandpunt

Op grond van de Leidraad dekenale klachtbehandeling kan de deken in elk stadium van de klachtbehandeling aan de klager een advies of visie geven over de ontvankelijkheid of gegrondheid van de klacht. Het college constateert dat de dekens hier verschillend mee omgaan. De meeste dekens sluiten hun onderzoek af met een schriftelijk dekenstandpunt. Anderen volstaan met een mondeling advies. Mede uit signalen van klagers is het college bekend dat de formulering van de visies of standpunten van de dekens uiteen loopt.

Gezien vanuit de klagers is het belangrijk dat de dekens eenzelfde aanpak hanteren. Het college vindt het wenselijk dat de dekens een uniforme werkwijze afspreken, zowel qua procedure als qua formulering. Voor klagers is het nuttig om bij wijze van advies van de deken te horen of hun klacht enige grond heeft, zodat zij meer weloverwogen kunnen beslissen over doorzending van de klacht

naar de tuchtrechter. Duidelijk moet zijn dat het de tuchtrechter is die beslist over de gegrondheid van een klacht, en niet de deken. Daarom is het van wezenlijk belang dat de deken zijn bewoordingen zodanig kiest dat klagers zich vrij voelen om hun klacht desgewenst bij de raad van discipline in te dienen.

Het college heeft hierover met de dekens gesproken. Zij delen het belang van een eenduidige aanpak, en willen dat daarover afstemming plaatsvindt met de tuchtrechters. Over het algemeen overleggen de dekens met de raad van discipline in hun ressort over procedurele aspecten van de klachtbehandeling. Slechts incidenteel is er een landelijk overleg. Het college heeft de dekens aanbevolen om jaarlijks en in landelijke samenstelling met de tuchtrechters te spreken. Een uniforme aanpak van het uitbrengen van een visie zou prominent op de agenda moeten staan.

5.8.3 Veeleisende klagers

Het college heeft in de afgelopen jaren geconstateerd dat alle dekens te maken hebben met klagers die meerdere klachten indienen over advocaten en vervolgens ook klachten indienen over de dekens en anderen die bij de klachtbehandeling betrokken raken. Geregeld is de oorspronkelijke klacht al onherroepelijk afgedaan door de tuchtrechter, maar kan de klager zich niet vinden in de uitspraak. Nieuwe klachten – tegen de advocaat, een andere advocaat of tegen een deken - kunnen daar echter geen verandering meer in brengen. Tegelijkertijd vergen dergelijke klachten capaciteit van de dekens en de medewerkers van de ordebureaus, die niet aan andere zaken kan worden besteed. Gelet op de per definitie beperkte ondersteuning van de dekens wil het college dat de werkbelasting ten gevolge van deze herhaalde klachten aanvaardbaar blijft.

Het college heeft hierover met de dekens gesproken. Ook in 2018 zal hij daar aandacht aan geven om te bezien welke mogelijkheden er voor de dekens bestaan om de werkbelasting te beheersen.

5.9 Tuchtrecht – sluitstuk van toezicht

5.9.1 Zelfreinigend vermogen; aanpak van recidive

Doordat de eindverantwoordelijkheid voor het toezicht bij de dekens ligt, is het aan hen om het zelfreinigend vermogen van de advocatuur waar te maken. In het toezichtstelsel vormt het tuchtrecht het sluitstuk: daarin wordt zowel op klachten van rechtzoekenden en derden beslist, als op ambtshalve klachten en verzoeken[18] van de deken. Het zijn uiteindelijk de tuchtrechters die beslissen of een advocaat bijvoorbeeld wordt geschorst of geschrapt. Dit betekent dat de dekens afhankelijk zijn van de tuchtrechtspraak om de kwaliteit van de balie te borgen en rechtzoekenden te beschermen tegen disfunctionerende advocaten.

Het college ontvangt ten behoeve van zijn taak een kopie van alle (ongeanonimiseerde) beslissingen van de raden van discipline en het hof van discipline[19]. Deze beslissingen leveren nuttige informatie op over de taakuitoefening van de dekens en over het effect van diens toezicht. In het kader van zijn systeemtoezicht stelt het college zich de vraag hoe het toezichtstelsel functioneert en of het zelfreinigend vermogen wordt waargemaakt.

[18] Zie artt. 60ab, 60b en 60c Advocatenwet: verzoek om een spoedshalve schorsing of treffen van voorlopige voorziening, resp. om schorsing voor onbepaalde tijd dan wel een voorziening te treffen met betrekking tot de praktijkuitoefening van een advocaat, resp. een onderzoek in te stellen naar de toestand van de praktijk van een advocaat.

[19] Arttt. 50 en 58 Advocatenwet.

Een positieve ontwikkeling vindt het college dat de tuchtrechters in de afgelopen paar jaar de kwaliteit van de dienstverlening van advocaten indringender zijn gaan toetsen. De dekens voeren bij klachten over de kwaliteit waar nodig ook grondig onderzoek uit naar de dienstverlening van de betrokken advocaat. Afhankelijk van de aard van de klacht kijken de dekens naar de opdrachtbevestiging, informatieverstrekking en relevante adviezen en processtukken.

In de tuchtrechtelijke beslissingen ziet het college geregeld advocaten die wegens structurele onvolkomenheden in hun dienstverlening of praktijkvoering van het tableau worden geschrapt. Veelal blijkt sprake van een al langer bestaande situatie, waarin de advocaat onvoldoende verbetering heeft getoond, ondanks de kansen die hij daartoe heeft gekregen van de deken en de tuchtrechter. Vrijwel altijd is sprake van recidive: de advocaat is dan eerder de fout in gegaan en daarvoor tuchtrechtelijk veroordeeld. Gelet op het ultieme karakter is schrapping een middel waartoe pas in laatste instantie wordt overgegaan.

Het college ziet echter in de tuchtrechtspraak ook zaken waarin advocaten een historie van recidive hebben, en er toch met een milde maatregel vanaf komen. In het licht van de bescherming van rechtzoekenden vindt het college de uitkomst van de aanpak van recidive soms onbevredigend. Dekens hebben zich vaak meerdere jaren ingespannen om de desbetreffende advocaat op het juiste spoor te krijgen. Als zij uiteindelijk hebben moeten concluderen dat de beoogde verbetering niet is en ook niet meer zal worden behaald, dan doet het hun inspanningen teniet als de tuchtrechter deze advocaten opnieuw een kans geeft. In ieder geval moet worden voorkomen dat de dekens zich hierdoor pas later tot de tuchtrechter wenden of er van afzien.

Op basis van deze observaties wil het college in 2018 nader aandacht besteden aan de omgang met advocaten die bij herhaling tuchtrechtelijk zijn veroordeeld en bij wie onvoldoende verbetering optreedt.

5.10 Speerpunten van de dekens

5.10.1 Kwaliteitsbevordering

Vooruitlopend op de invoering van de verplichte kwaliteitstoets namen de dekens zich voor om in 2017 specifiek aandacht te besteden aan de bewustwording bij advocaten van het belang van kwaliteitsbevordering.
De dekens geven aan dat zij hier op verschillende manieren aandacht aan hebben gegeven: in nieuwsbrieven en op bijeenkomsten voor advocaten, door cursussen te organiseren en in normoverdragende gesprekken naar aanleiding van klachten of bij bemiddelingen. Tevens is beleid dat bij kantoorbezoeken minimaal drie dossiers worden ingezien en beoordeeld op onder meer een deugdelijke opdrachtbevestiging, ordelijk dossierbeheer en adequate en voortvarende informatieverstrekking aan de cliënt. Bij kantoren met meerdere advocaten worden steekproeven in dossiers van verschillende advocaten gehouden en wordt gekeken naar de wijze waarop het kantoor omgaat met het onderhouden van de vakbekwaamheid. De dekens geven aan dat het over het algemeen lastig is om te bepalen waar de ondergrens van de minimaal vereiste kwaliteit ligt. Indien de dekens de kwaliteit of het dossierbeheer onder de maat vinden, dan passen zij maatwerk toe. Soms volstaan ze met indringende, normoverdragende gesprekken of adviezen, andere keren

hebben ze herhaald contact en verplichten ze de advocaat om een cursus te volgen of laten ze de advocaat begeleiden door een coach.

5.10.2 Stagiaire-ondernemers

Een ander speerpunt van de dekens was dat zij extra aandacht wilden besteden aan de stagiaire-ondernemers. Dat hebben zij op meerdere vlakken gedaan. Bij de toetreding toetsen dekens kritischer de plannen van de aankomend stagiaires en hun beoogde patroons. Daarbij kijken ze ook naar de motieven van beiden voor de gekozen constructie. In veel arrondissementen dienen stagiaires in hetzelfde pand werkzaam te zijn als hun patroon. Op grond van de bestaande regelgeving geldt er voor stagiaire-ondernemers en hun patroon al een halfjaarlijkse verplichting om financiële gegevens over te leggen en een stageverslag in te dienen. Deze stagiaires worden derhalve nauwlettender gemonitord dan stagiaires die niet voor eigen rekening en risico de praktijk uitoefenen. In het kader van dit speerpunt zijn stagiaire-ondernemers ook geselecteerd voor kantoorbezoeken. Verder hebben de dekens gewerkt aan de totstandkoming van een nader geharmoniseerd beleid voor deze categorie. Dat heeft in het verslagjaar nog niet tot vastgesteld beleid geleid.

5.10.3 Overige (speer)punten

Voor het speerpunt ten aanzien van de Wwft wordt verwezen naar paragraaf 5.5.
Aan de overige voornemens heeft het college geen bijzondere aandacht besteed. Dit betrof de privacy en gegevensbeveiliging, en een meer structurele inzet handhavingscommunicatie ter bevordering naleving.

6. BIJLAGEN

6.1 Taken en bevoegdheden

Het toezicht op de advocatuur is getrapt vormgegeven. De dekens van de elf orden van advocaten in de arrondissementen zijn eindverantwoordelijkheid voor het toezicht op advocaten en de behandeling van klachten over advocaten. De dekens zijn toezichthouder in de zin van artikel 5:11 van de Algemene wet bestuursrecht met de daarbij behorende bevoegdheden. Zij zien toe op de naleving door advocaten van het bepaalde bij of krachtens de Advocatenwet, andere regelgeving voor de advocatuur en de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft)[20].

Het college van toezicht is een onafhankelijk orgaan van de Nederlandse orde van advocaten, en heeft tot taak om toe te zien op de werking van het toezicht en de klachtbehandeling door de lokale dekens[21]. Om de uniformiteit te bevorderen, heeft het college de bevoegdheid gekregen om beleidsregels vast te stellen voor de uitoefening van het toezicht en de klachtbehandeling, die bindend zijn voor de elf dekens. Daarmee kan het college bijdragen aan een consistent toezichtbeleid.

De wetgever heeft het college van toezicht nog een aantal andere bevoegdheden gegeven. Het college kan het hof van discipline verzoeken om een deken te schorsen in of te ontheffen van de uitoefening van het toezicht en de klachtbehandeling. Aan de jaarlijkse vergadering van een orde in het arrondissement kan het college verzoeken om een deken te ontslaan en een andere deken te kiezen. De voorzitter van het college, de algemeen deken, kan bindende aanwijzingen geven aan een deken met betrekking tot de uitoefening van het toezicht, nadat hij de andere leden, de kroonleden, heeft gehoord[22]. De wetgever heeft deze aanwijzingsbevoegdheid aan de algemeen deken toegekend om ervoor te zorgen dat de feitelijke uitoefening van het toezicht binnen de advocatuur blijft.

De algemeen deken heeft op grond van de Advocatenwet een dubbele functie: hij is zowel voorzitter van de algemene raad (het bestuur van de NOvA) als voorzitter van het college van toezicht[23].
In zijn eerste rol neemt de algemeen deken deel aan het overleg van het dekenberaad[24]. Zijn bijdrage in het dekenberaad, ook aan de informatie-uitwisseling, is gebaseerd op zijn taken, kennis en ervaring als bestuurder van de NOvA. Dit betekent dat de algemeen deken in het dekenberaad niet fungeert als vooruitgeschoven post van of liaison met het college van toezicht. Hij spreekt er niet namens het college, anders dan na ruggespraak met het college. De algemeen deken heeft ook geen hiërarchische relatie ten opzichte van de lokale dekens. Die laatsten hebben ieder een eigen verantwoordelijkheid als bestuursorgaan en toezichthouder in de zin van artikel 5:11 Awb.

6.2 Samenstelling en positionering van het college van toezicht

Het college van toezicht bestaat uit de deken van de algemene raad van de NOvA en uit twee leden die bij koninklijk besluit zijn benoemd, op voordracht van de minister van Veiligheid en Justitie[25]. Die laatste twee leden mogen geen advocaat of (tucht)rechter zijn, en moeten ook overigens voldoen aan de vereisten van artikel 36b van de Advocatenwet. De deken van de algemene raad – meestal algemeen

[20] Art. 45a Advocatenwet en art. 24, zesde lid, Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme.
[21] De instelling, taken en bevoegdheden van het college zijn geregeld in de artikelen 36a, 45c tot en met 45f, 45h en 45i van de Advocatenwet.
[22] Art. 45b Advocatenwet.
[23] Artikelen 18, eerste lid, en 36a, eerste lid, van de Advocatenwet.
[24] Artikel 2.5 van de Verordening op de advocatuur
[25] Artikelen 36a en 36b van de Advocatenwet.

deken genoemd - is van rechtswege voorzitter van het college van toezicht. Als zodanig is hij het enige advocaat-lid van het college.

In 2017 was het college van toezicht als volgt samengesteld:
mr. B.J.R. (Bart) van Tongeren, voorzitter
drs. A.Ch. van Es, lid
mr. J.M.A.M. (Jan) de Wit, lid.

De heer Van Tongeren is algemeen deken sinds 1 januari 2016 en sindsdien ook voorzitter van het college. De heer De Wit was van 1998 tot april 2014 lid van de Tweede Kamer voor de SP en daarvoor ruim 25 jaar advocaat. Hij is lid van het college sinds de instelling per 1 januari 2015. Mevrouw Van Es is toegetreden tot het college op 1 januari 2017. Zij was onder meer Tweede Kamerlid, wethouder in Amsterdam en directeur-generaal Bestuur en Koninkrijksrelaties op het ministerie van Binnenlandse Zaken. Tegenwoordig is zij onder meer toezichthouder in de zorg en voorzitter van de Nationale Unesco Commissie. Op de website van het college vindt u meer informatie over de leden van het college (www.collegevantoezichtnova.nl/organisatie).

Door de wettelijke samenstelling is in het college een onafhankelijke blik van buiten op het toezicht van de dekens geïncorporeerd. De onafhankelijke positie van het college is voorts verzekerd doordat hij een eigen begroting heeft. Ook beschikt het college over eigen ondersteuning door de benoeming van een secretaris die voor zijn werkzaamheden uitsluitend verantwoording is verschuldigd aan het college.

6.3 Verklarende woordenlijst

algemeen deken	- deken van de algemene raad van de NOvA
algemene raad	- het bestuur van de NOvA
Awb	- Algemene wet bestuursrecht
dekenberaad	- overlegorgaan van de elf lokale dekens
CCV	- centrale controle op de verordeningen
CvT	- college van toezicht van de Nederlandse orde van advocaten
deken	- deken van de raad van de orde van advocaten in het arrondissement; toezichthouder op advocaten in het arrondissement
dekenbezwaar	- ambtshalve klacht van een deken tegen een advocaat
IND	- Immigratie- en Naturalisatiedienst
Unit FTA	- unit Financieel toezicht advocatuur van de NOvA
FIU	- Financial Intelligence Unit - Nederland
kantoorbezoeken	- bezoek van of namens de deken aan een advocatenkantoor, met name bedoeld ter controle op de naleving van de verordeningen
NOvA	- Nederlandse orde van advocaten
raad van de orde	- bestuur van de orde van advocaten in het arrondissement
Voda	- Verordening op de advocatuur
Wwft	- Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme

6.4 Handhavingspiramide – interventiemogelijkheden van het CvT ten opzichte van een deken in volgorde van ernst

(gebaseerd op de handhavingspiramide van John Braithwaite)

6.5 Vragenlijst bezoekronde aan de dekens

Deze vragenlijst is aan iedere deken toegezonden met het verzoek die vóór het bezoek ingevuld te retourneren aan het college.
Met de vragen over de uitoefening van het toezicht en de klachtbehandeling wordt ook gedoeld op de uitoefening van die taken door de leden van de raad en de bureaumedewerkers.

I. DEKEN, BUREAU EN LEDEN VAN DE RAAD

I.1 deken

a hoe is/wordt uw opvolging geregeld? of: hoe verloopt uw inwerking?
b hoeveel tijd besteedt u aan het dekenaat?
c hoeveel tijd bent u aanwezig op het bureau?
d in welke mate oefent u daarnaast nog praktijk uit?

I.2 bureau

a wat is het aantal fte in 2017?
b zijn er nu vacatures of voorziet u die voor later dit jaar? Zo ja, betreffen de vacatures vervanging of uitbreiding?
c hoe is/wordt er voorzien in opvolging en/of waarneming van de adjunct-secretaris?
d hoeveel medewerkers zijn advocaat?
i voldoen zij aan alle regelgeving voor advocaten (in dienstbetrekking)? Ziet u daar op toe?
ii hoeveel van hen hebben een (eigen) advocatenpraktijk of andersoortige juridische werkzaamheden naast hun werk voor de orde? Als het om andersoortig werk gaat, wat betreft dat dan?
iii is er een protocol voor de werkzaamheden van deze advocaat-medewerkers bij de klachtbehandeling of in het toezicht, gelet op mogelijke belangenconflicten?
e zet u medewerkers inhoudelijk in bij de uitoefening van toezicht? Welke werkzaamheden betreft dat?
f zet u medewerkers inhoudelijk in bij de klachtbehandeling? Welke werkzaamheden betreft dat?

I.3 samenwerking en nieuwe ontwikkelingen

a op welke terreinen werkt u samen met andere bureaus?
b op welke terreinen maakt u gebruik van gedeelde expertise of van expertise bij NOvA?
c lukt het u en het bureau – ook qua capaciteit - om de nieuwe werkwijzen en afspraken in het dekenberaad te verwerken en toe te passen?
d hoe staat het met de digitalisering van de dossiers, mede gelet op de komst van de nieuwe kantoorautomatisering?
e zijn er op deze punten andere relevante ontwikkelingen?

I.4 financiën van de orde

a hoeveel bedraagt de hoofdelijke omslag in 2017 (per categorie)?
b zijn de financiën van de orde toereikend voor de door u gewenste bezetting van het bureau en van de raad?
c hoeveel bedraagt het eigen vermogen van uw orde?

II. TOEZICHT

II.1 risico-gestuurd toezicht

a als u nog geen risico's in uw arrondissement heeft geïnventariseerd: wanneer gaat u dat doen?
b welke risico's ziet u in uw arrondissement?
c de pilot 'opdrachtbevestiging' is met een half jaar verlengd tot 1 juli 2017. Heeft u die pilot dit jaar (2017) bij alle kantoorbezoeken conform de afspraken uitgevoerd?
d ervaart u belemmeringen bij de uitvoering van deze pilot? Zo ja, welke?

II.2 financieel toezicht

a hoe is het met de financiële positie van kantoren gesteld?
b ziet u een positieve of negatieve ontwikkeling t.o.v. vorig jaar?
c vorig jaar meldden meerdere dekens dat nog niet alle advocaten zijn doordrongen van de plicht om de balans en staat van baten en lasten vóór 1 juli gereed te hebben. Hoe is dat nu?
d vraagt u dit jaar of sinds de in het dekenberaad van februari gemaakte afspraak bij alle kantoorbezoeken een desk research van de FTA?
e draagt dat bij aan een meer objectieve en met andere dekens afgestemde beoordeling van de financiële situatie van kantoren?
f heeft u voldoende zicht op de omgang met derdengelden (CCV, kantoorbezoeken)? (zie ook vraag II.3e)
g bent u op onregelmatigheden met derdengelden gestuit? Zo ja, kunt u die kort omschrijven?
h zijn er sinds 1-7-2016 in uw arrondissement advocatenkantoren failliet gegaan? Zo ja, hoeveel?
i zo ja, zag u dat aankomen? Heeft u in uw rol bij de afwikkeling problemen ervaren, die de belangen van cliënten raakten?

II.3 Wwft

a op welke wijze bevordert u – los van de kantoorbezoeken - de bewustwording van advocaten over (de verplichtingen op grond van) de Wwft? Besteedt u ook aandacht aan de komende wetswijziging?
b hoe gaat u om met de nieuwe vragen voor de Wwft bij kantoorbezoeken:
i is er voldoende tijd om zo nodig alle vragen goed door te nemen?
ii bij meermanskantoren: hoe weet uw gesprekspartner (of de Wwft-verantwoordelijke van een kantoor) of alle advocaten in al hun dossiers in overeenstemming met de Wwft handelen? Hoe controleert u de naleving?
iii beschikken u, uw medewerkers en leden van de raad die kantoorbezoeken uitvoeren over voldoende Wwft-kennis om de vragen goed door te nemen?
c controleert u bij alle bezoeken de derdengeldrekening op gebruik voor oneigenlijke (witwas-) transacties?
d heeft u sinds 1-7-2016 gebruik gemaakt van uw verplichting op grond van art. 25 Wwft?

II.4 signalen van ketenpartners en andere partijen

a hoe verloopt de uitwisseling met de diverse partijen vergeleken met voorgaande jaren?
b ervaart u minder terughoudendheid bij met name rechters en officieren om concrete signalen door te geven?

II.5 kantoorbezoeken

a selecteert u dit jaar voor de 10%-bezoeken ook kantoren op basis van signalen?
b het college vindt dat de kantoren voor de 10%-norm deels aselect en deels op basis van risico-analyse en risicoprofielen moeten worden geselecteerd. Kantoorbezoeken naar aanleiding van een signaal dienen bovenop de 10% bezoeken te komen. Hoe denkt u hierover?

II.6 bestuursrechtelijke handhaving

a in 2016 was een speerpunt de bestuursrechtelijke handhaving van de regelgeving omtrent advocatenpas, stichting derden- gelden, kantoorklachtenregeling, informatieverstrekking en opdrachtbevestiging. Als u daarover s-dossiers had, wat is de reden dat u geen of weinig lasten of boetes heeft opgelegd?
b heeft u dit jaar al een last en/of boete opgelegd? Zo ja, hoeveel?
c als u in 2016/2017 lasten en/of boetes heeft opgelegd: vond u dat effectief?
d bij normoverdragende contacten: draagt de mogelijke inzet van bestuursrechtelijke handhaving bij aan naleving door advocaten?

II.7 kwaliteitsbevordering

a wat verstaat u onder ‘kwaliteit’?
b hoe bevordert u de bewustwording van het belang van de kwaliteit van dienstverlening (in afwachting van de kwaliteitstoetsen)?
c bij kantoorbezoeken: in hoeveel dossiers kijkt u naar de kwaliteit?
d hoe toetst u de kwaliteit bij kantoorbezoeken aan meermanskantoren?
e wat is uw aanpak als de kwaliteit duidelijk verbetering behoeft, maar geen aanleiding geeft voor zwaar ingrijpen (coach, dekenbezwaar, 60ab/b)?

II.8 stagiaires en stagiaire-ondernemers

a kijkt uw raad kritischer dan voorheen naar de (rol van de) patroon bij de goedkeuring van de stage en tijdens de stage?
b heeft u voldoende mogelijkheden om op te treden als u twijfelt aan de begeleiding door de patroon?
c vraagt u op enig moment processtukken of adviezen van stagiaires op om de kwaliteit te toetsen?
d is uw raad van plan strenger te toetsen aan het criterium voor verstrekking van de stageverklaring dat de stagiaire “in staat [is] zelfstandig en naar behoren de praktijk uit te oefenen” (art. 3.9 Voda)?
e als u en/of het kantoor een stagiaire ongeschikt acht voor de advocatuur, lukt het u om hem of haar te bewegen de advocatuur te verlaten?
f op welke wijze besteedt u dit jaar extra aandacht aan stagiaire-ondernemers?

III. KLACHTBEHANDELING

III.1 onderzoek

a in welke gevallen ziet u af van re- en dupliek?
b de tuchtrechters toetsen klachten over kwaliteit grondiger dan voorheen en vragen soms nadere

stukken op. Heeft u uw onderzoek in dit soort zaken aangepast? Zo ja, kunt u kort aangeven wat u nu anders doet?

c als u tekortkomingen in de kwaliteit vermoedt, maar de klager kan dat onvoldoende aantonen, vraagt u dan bij de advocaat specifieke stukken op? Vraagt u zo nodig daarop door?

d gebruikt u serieus ogende klachten die niet strikt volgens de regels uit de Leidraad klachtbehandeling worden ingediend als een signaal voor het toezicht, als de klager zijn bezwaar niet als officiële klacht kan of wil indienen?

III.2 dekenstandpunt, inzet rechtsmiddelen

a met welke formulering maakt u bij een schriftelijk dekenstandpunt duidelijk wat de status en het doel daarvan is?

b heeft u sinds 1-7-2016 verzet gedaan of hoger beroep ingesteld tegen uitspraken van de tuchtrechter?

c heeft u sinds 1-7-2016 hoger beroep ingesteld in verband met de opgelegde maatregel?